

Rechtskundig Weekblad

Vereniging zonder winstgevend doel

Verschijnt elke zondag

Abonnementsprijs : 500 fr. per jaar

Postcheckrekening Nr 3185.22

Beheer en Redactie : Mr. René VICTOR, Justitiestraat, 21, Antwerpen

RECHTSPRAAK IN DE PRAEHISTORIE ⁽¹⁾

Wanneer kort vóór het jaar 400 v. Chr. in de academie van Plato de vraag in behandeling wordt gebracht, wat men onder de rechtvaardigheid heeft te verstaan, moeten er eeuwen van voorbereiding verlopen zijn, waarin men zich geestelijk enigszins losmaakte van het spontane rechtsgevoel van de primitieve, barbaarse volken en tot rechtsbewustzijn kwam. In die tijd moeten ook de abstracte begrippen, zoals recht, rechtvaardigheid, gerechtigheid, vergelding, verzoening, met vele andere soortgelijke begrippen, in de geesten der mensen geboren zijn. Dit heeft zich afgespeeld in de voorgeschiedenis, waarmede de wijsbegeerte en de rechtswetenschappen zich zelden of nooit bezig houden. Het behoort meer tot het terrein van ethnologie en van de godsdienstgeschiedenis, omdat het toen tot het sacrale behoorde. Hoe werd er echter in die tijden recht gesproken? Dit zal toch ook de juristen interesseren. Het is onder meer nagegaan door Kristensen (zie zijn «Symbool en Werkelijkheid», Arnhem 1954) bij de Egyptenaren en de alleroudste Grieken. Het behoort tot het gebied van de Ilias van Homerus, waarin, omstreeks 800 v. Chr., een gebeuren werd opgetekend uit de tijd vóór het jaar 1000. Wanneer aldaar in het 18e boek de beroemde beschrijving van het schild van Achilles gegeven wordt, lezen wij, omtrent de rechtspraak het volgende:

*Op de markt waren burgers verzameld,
Daar werd een rechtspraak verhandeld; twee mannen
streden om 't zoengeld,
Schuldig voor moord op een man. En de een zich tot
d'omstanders richtend,
Riep met klinkende stem dat hij alles betaald had,
maar d'ander
Zwoer dat hij niets had gebeurd. Voor de scheidsrechter
trachten zij ieder
't Doel dat hij zocht, te bereiken. En wie daar voor
ieder partij trok,
Steunde steeds een van hen beiden. Herauten weer-
hielden de mensen...
Grijsaards zaten er ook, in gewijde cirkel, op stenen
Gladgepolijst, en zij hielden de staf in de hand der
Herauten,*

*Helder van stem, waarmee zij om beurten zich telkens
verhieven,
Rechtsprekend. Middenin, tussen hen, lagen twee
gouden talenten,
Om ze aan die man te geven, die onder hen 't zuiverste
rechtsprak...
(497-508, vert. Dr. Timmerman.)*

Hieruit blijkt dat in de tijd van Homerus het rechtsoordeel in de volksvergadering wordt uitgesproken met een scepter in de hand. Die scepter, staf of rabdos is een goddelijk, een sacraal attribuut, dat in later tijden de meeste bekendheid geniet als attribuut van Hermes of Mercurius, die, als de bode der goden, de bemiddelaar is tussen goden en mensen. Wie dus de staf in de hand neemt, bezit daardoor een band met het goddelijke, waardoor zijn oordeel geacht wordt een bovenmenselijk, heilig karakter te verkrijgen. Van deze staf gaat dus als zodanig alsdan een goddelijke magische werking uit, op de geest die te oordelen heeft. Het rechtsoordeel verkrijgt er een goddelijk karakter door. Bovendien wordt het hier getoetst aan de volksvertuiging.

Omtrent de herkomst van deze scepter, als symbool van het rechtsgezag, leert ons het oude Egypte vele belangwekkende dingen. De graftombe van de farao Setos I, uit de dertiende eeuw vóór Christus, illustreert ons de herkomst en de eerste ontwikkeling van de staf in Egypte. Wij zien daar vier personen afgebeeld, die achter elkaar een helling afdalen. Zij dragen ieder verschillende staven. Bij de onderste is het een in de grond geplante boom in de vorm van een sparreboom. De scepter bestaat hier dus uit levend hout, dat uit de aarde voortspruit. Dit leert ons ook de Ilias (I.233) :

*Doch ik betuig u voorwaar, en met krachtigen ede
bezweer ik 't
Hier bij dien scepter, zowaar als hij ooit meer takken
of blaadren
Voortbrengt, sinds men hem eens in het bergland
sneed van den boomstam,
Nooit meer staat hij in bloei, want rondom sneed
hem het koper
Schors en gebladerte weg; thans hebben de zonen
Achaia's*

(1) Voordracht in de cursus «Rechtsphilosophie» aan de V.V.B. ter afsluiting van 1960-61.

*Dezen in handen, de rechters bestemd ter bewaring
der wetten
Volgens bestelling van Zeus; dit zij u een grote
bezweering;
(vert. C. Vosmaer.)*

Hier blijkt dus de scepter een symbool te zijn van uit de aarde afkomstig leven.

De tweede stafdrager draagt een kromstaf, gelijk aan die van een latere bisschop. Het is de herderstaf. Ook hij symboliseert het leven op aarde, of, zo men wil, de groei-kracht, die uit het onderaardse afkomstig is. Bij de Egyptenaren was hij het symbool van de koninklijke macht, terwijl dan zijn voorganger met de boomstaf als een hem voorafgaande heraut moet worden opgevat. Deze heraut beveelt met het woord, wat de koning, Horus, wil. Achter Horus schrijft de brenger van de offeranden, met de scepter van de groei, de was-scepter, die leven en gezondheid brengt. Tenslotte betekent de eenvoudige staf van de vierde persoon, met zijn houten staf, als stok zonder enig teken, dat de drager over heerlijke waardigheid beschikt, als heer der heren. Zo wordt zelfs ook iedere dorpsschout met een stok afgebeeld.

De scepter verbindt dus de goddelijke machten van boven- en onderwereld, waartussen de mens leeft. Hij symboliseert leven en dood, als symbool van het absolute, herrijzende leven en van de rechtspraak, over leven en dood heen, als herrijzenis. Zodra de mens de scepter in de hand neemt, verkrijgt hij derhalve een bovenmenselijk standpunt, van waaruit hij, in geschillen, verzoenend moet optreden.

Want hij mag niet de één gelijk en de ander ongelijk geven. Hij moet met de rabdos, bemiddelend, ieder het zijne toewijzen, door in het geheel, d.w.z. uit de eenheid van de goddelijke orde, met de rabdos te scheiden. Dit is meer sacraal, dan wat later juridisch genoemd zal worden. De Egyptenaren spreken hier van de dubbele gerechtigheid, d.w.z. die over dood en leven, terwijl men hierbij als heraut optreedt van het goddelijk gezag door een religieuze handeling die bovendien van mystieke aard is.

Als een teken des vredes staat men boven de partijen. Want men brengt de vrede door zijn oordeel en herstelt haar door een verzoenende handeling. In Egypte geschiedt dit namens de koning, die als een God op aarde is.

Deze rechtspraak kwam hier voort uit de omgeving der priesters in een rijk, waar de pharao nog naar de genade of ongenade van zijn redeloze gevoelens, als een barbaar, heerst.

Terwijl men bij de Egyptenaren de ontwikkeling van de rabdos enerzijds ziet uitlopen op een eenvoudige staf, als symbool van het gezag, maakt de scepter later een verdere ontwikkeling door, die aldaar de dubbele gerechtigheid over leven en dood symbolisch nader ontwikkelt. Achtereenvolgens wordt deze staf golvend, daarna als een vork met twee tanden. In de wijsbegeerte van Pythagoras speelt de hoofdletter Upsilon (Y) daarom een belangrijke rol. Deze tanden gaan zich nog later om elkaar heen kronkelen, eerst een enkele maal, later meerdere malen. Ook de boomvorm herleeft, nu meer in de vorm van een tak en ten slotte ontstaat uit dit alles de staf van Mercurius.

Deze Hermes of Mercurius brengt de mensen de wil der goden over. Hij doet de onenigheid ophouden onder de mensen. Want recht en onrecht zijn slechts menselijk. De godenwereld kent deze onderscheiding niet. Aldus Heraclitus, een der oudste Griekse wijsgeren uit Ionië. De goden staan boven de menselijke opvattingen van recht en onrecht, goed en kwaad.

De mens echter leeft tussen boven- en onderwereld. Beide zijn voor hem even belangrijk. Want het goddelijk-hogere komt van twee zijden. Zowel te Olympia als te Delphi wordt er van uit de aarde voorspeld. Want het Delphisch orakel is van Gaia, de aarde, afkomstig, voordat Apollo, als hemelgod, er bij betrokken werd. Te Olympia orakelt Themis, de godin van het recht, uit een aardkloof. Wie is die Themis, die nog heden ten dage met weegschaal en zwaard als zodanig algemeen bekend is? Zij is de dochter van Ouranos en Gaia, van hemel en aarde, terwijl Prometheus haar zoon is. Die stal het vuur van de Goden om de mens te verheffen. Zo moet de goddelijke gerechtigheid, «de felle en grote nijd onder de mensen, langs de weg der redelijke bekwaamheid doen ophouden» (Hesiodus). Zo is de staf dus steeds de verbinding tussen de mens en het hogere of het lagere, als levend hout uit de aarde ontsproten. Slechts het plukken van zulk een twijg kan dan ook Aeneas in staat stellen in de onderwereld af te dalen:

*Onder een donkren
Boom zit, schuilend, een tak, met zijn buigzame
twijgen en gouden
Lover, verborgen, gewijd aan d'Avernische Juno;
het ganse
Woud bedekt dezen; een donkre vallei met haar
schaduw omsluit hem.
Toch mag niemand dalen in 's aardrijks duisterten
afgrond,
Voor hij de twijg, met haar lover van goud, afbreekt
van de boomstam.
Die gift stelde de schone Proserpina vast voor zich
zelve.
Heeft men de eerste geplukt, dan bloeit weer spoedig
een tweede
Op, van het zelfde metaal, dat de twijg overdekt
met zijn goudglans.
Zoek, met uw ogen omhoog, in het woud en, ontdekt
gij 't gezochte,
Pluk dan terstond, naar het voorschrift; zijt gij
geroepen door 't noodlot,
Dan volgt gaarne gewillig de twijg, doch anders
vermoogt gij
Niet met geweld of met 't vlijmende staal haar te
rukken of houwen.
(Vergilius, Aeneis, VI 136-148. vert. Dr. Chaillet.)*

De gerechtigheid wordt dus ergens tussen goden en mensen gevonden. Daarom brengt men haar ook in verband met de poort, die immers van het ene naar het andere toegang verschaft. De stadspoort is derhalve een geliefde plaats voor de rechtspraak. Daar moeten de verschillende machten samen komen en zich verzoenen, als Horus en Seth in Egypte. Bovendien is de poort een symbool van verrijzend leven in de kosmische levensorde, waarin de dubbele gerechtigheid gold, die te Egypte en te Rome tot het ontstaan van goden met twee aangezichten leidde, zoals Janus.

Wanneer de academie van Plato in redelijke zin over de juridische en zedelijke problemen begint te filosoferen, werkt de invloed van dit allegorisch-magische en sacrale denken, met al haar mythologie, nog steeds na. Want daaruit wordt in Griekenland de hogere wijsbegeerte geboren.

Om een voorbeeld te noemen. Wanneer in deze academie met de sofist Protagoras de vraag zal worden besproken, of het goede in de mens kan worden aangekweekt, dus, of de deugd leerbaar is, vraagt de grote man, voor wie de mens de maat van

alle dingen is, tijdens de inleidende gedachtenwisseling over de te volgen methode aan Socrates: «Moet ik dit nu doen als een oudere tegenover jongeren, in de vorm van een fabel, of wilt u een zuiver redelijke uiteenzetting?» Men besluit dan tot het eerste, omdat dit veel aangenamer is. Het verhaal van de schepping van de mens door de goden, in de aarde, met behulp van aarde en vuur, en met medewerking van Prometheus en Epimetheus neemt een aanvang, als moraliserende fabel.

Voor ons is het niet meer zo gemakkelijk, dat wij de gerechtigheid kunnen uitspreken, door slechts een scepter in handen te nemen. Daar is nu heel wat meer voor nodig. Maar wij leven ook niet meer in de dageraad van de geboorte van het menselijk idealisme en in tijden, die Levy-Brühl «praelogisch» heeft genoemd.

Toch is bij ons de taak van de rechter nog steeds dezelfde als toen, hoezeer de middelen ook veranderen. Want hij moet in de menselijke samenleving, gelijk voorheen, de levensorde handhaven, die zich in het leven op aarde, als iets onvergankelijks, in de loop der eeuwen steeds manifesteert. Daarbij groeide echter het redelijke bestanddeel ten koste van het symbo-

lische, het magische, het mystische, het sacrale en het esoterische. Maar wanneer Prof. Dr. H. Kantorowics in 1906 (*Der Kampf um die Rechtswissenschaft*, Heidelberg) voor de vrijheid van het rechterlijk oordeel, tegenover diens gebondenheid aan de wetten, wil pleiten, weet hij geen betere schuilnaam te vinden dan die van Gnaeus Flavius, de Romein, die, als eerste, de rechtspraak losmaakte uit de sacrale sfeer van de priesters, als het jus civile.

Behalve de weegschaal van Themis, als symbool van de geblinddoekte gerechtigheid, is ook de scepter tot op de dag van heden een van de symbolen van de macht der vorsten gebleven, die vroeger opperpriester-, opperveldheer- en opperrechtschap in zich verenigden. Want in een beschaving blijft vaak het oude, dat in vroeger tijden van centrale betekenis was, als overblijfsel, voortleven, ook wanneer men er de oorspronkelijke betekenis in het geheel niet meer van kent. Ook daarom heeft het historisch onderzoek naar vroegere godsdienstige opvattingen ons hier iets te vertellen.

*Prof. Jhr. Dr. J. J. VON SCHMID,
Hoogleraar te Brussel.*

OPLICHTING EN BEDROG IN PUBLICITEIT EN REKLAME

1. Inleiding.

Doorheen de eeuwen hebben oplichters en bedriegers in deze wereld de lichtgelovigheid en de goede trouw van de mensen uitgebuit (1). Vooral het domein van de kwakzalverij op geneeskundig gebied is hier een typisch voorbeeld van. En ofschoon het «Dunkelziffer» in deze tak van het strafrecht zeer hoog ligt, meent «France-Variétés» te mogen beweren: «En France, 50.000 „guérisseurs” exploitent le crédulité des imbéciles» (2).

De redenen die het hoog «Dunkelziffer» in zake oplichting en bedrog beïnvloeden, werden in het werk van Prof. Dr. W. Calewaert: «Oplichting en oplichter» opgesomd en besproken (3). Aldus wordt, volgens schrijver, het slachtoffer dikwijls bewust of onbewust mededader of medeplichtige; door klacht neer te leggen bekent het slachtoffer eigen zwakheden en gebreken; bekennen dat men ernstig bedrogen werd ligt niet in de menselijke natuur; soms kan klacht ook de bekentenis van eigen inzicht tot misdrijfpleging inhouden. Om deze redenen blijven talrijke oplichtingen onbekend en is het moeilijk een globaal overzicht der gepleegde feiten te geven.

2. De oplichting.

«Oplichting is een vorm van bedrog, waarbij, onder de schijn van eerlijkheid, iemand van zijn geld of goederen wordt beroofd» (4). Dit is de taalkundige definitie die door haar alomvattende algemeenheid het meest bevrediging schenkt.

De juridische omschrijving van dit misdrijf is heel wat langer, ten gevolge van het legaliteitsprincipe, dat de Franse wetgever van 1810, als reactie tegen de willekeur van het Ancien-Régime, heeft bezielde.

De Belgische strafwet van 1867 die reeds verder van de periode van de Franse Revolutie verwijderd was, en die de tekortkomingen had vastgesteld, die de beperkte opsomming van de constitutieve elementen

van dit misdrijf kenmerkten, heeft door de toevoeging van de zinsnede «... of om op enige andere wijze van het vertrouwen of van de lichtgelovigheid misbruik te maken...» de gebreken van de wet van 1810 opgeheven en daardoor aan de strafrechter de zorg overgelaten te bepalen welke feiten als oplichting dienden betoeteld te worden.

Art. 496 van onze strafwet luidt:

«Al wie, met het doel om zich een zaak toe te eigenen die aan een ander toebehoort, zich fondsen, meubelen, schuldbrieven, kwijtschriften, ontheffingen van schuld doet afgeven of afleveren, hetzij door valse namen of valse hoedanigheden te gebruiken, hetzij door bedrieglijke handelingen aan te wenden om aan het bestaan van valse ondernemingen, van een ingebeelde macht of van een ingebeeld krediet te doen geloven, om hoop op of vrees voor een goede uitslag, een ongeval of enige andere hersenschimmige gebeurtenis te verwekken of om op een andere wijze van het vertrouwen of van de lichtgelovigheid misbruik te maken, wordt gestraft met gevangenisstraf van een maand tot vijf jaar en met geldboete van zes en twintig frank tot drie duizend frank. De schuldige kan bovendien worden veroordeeld tot ontzetting overeenkomstig art. 33.»

3. Het bedrog.

De wet geeft geen definitie van dit begrip en de geraadpleegde auteurs hebben ons evenmin een bepaling voorgesteld.

Wij hebben zelf gepoogd een algemene bepaling op te stellen als volgt: bedrog is de opzettelijk verwekte onjuiste weergave van de werkelijkheid die een ander schade berokkent. Deze definitie is kort, doch breed opgevat en laat, naar wij hopen, weinig plaats voor kritiek.

Twee belangrijke vragen houden rechtspraak en rechtsleer voortdurend bezig:

1) op welk ogenblik gaat bedrog over van het

domein van het burgerlijk recht naar dat van het strafrecht?

2) Welk onderscheid bestaat er tussen oplichting en bedrog?

Over het eerste punt dienen wij niet uit te weiden.

Een belangrijke studie over dit onderwerp werd reeds in 1898, in het Nederlands, uitgegeven door Alb. Rutsaert (5).

In dit uitvoerig artikel werd het gebrekkig onderscheid van het bedrog in beide rechtstakken aange- toond, alsmede de moeilijkheid ondervonden om de feiten, die het bedrog uitmaken, te rangschikken bij het burgerlijk- of strafrecht.

Niet minder moeilijk valt het trekken van de schei- dingslijn tussen oplichting en bedrog.

De strafwet van 1867 heeft er niet weinig toe bijgedragen om het onderscheid te bemoeilijken. Doch ik meen dat wij hierom niet moeten treuren, want door de inlassing van de zinsnede: «... of om op een andere wijze van het vertrouwen of de lichtgelovig- heid misbruik te maken...» in art. 496 S.W., werd een effectieve bestraffing onder het souverain appre- ciatievermogen van de rechter mogelijk gemaakt. Daartegenover is een duidelijke omlijning natuurlijk volledig te loor gegaan. Juist dat heeft de rechtsleer wellicht aangezet te pogen een geordende indeling te geven volgens de bestanddelen van het misdrijf, vol- gens de aangewende middelen en volgens de wijzen van optreden.

Het is over één van de wijzen van optreden dat wij thans willen uitweiden, nl. de oplichting in de publi- citeit: daarbij aansluitend zullen we het nauw ver- band onderzoeken bestaande tussen oplichting-bedrog en publiciteit-reklame.

4. De oplichting in de publiciteit.

Over de oplichting in de publiciteit verscheen enkele jaren geleden een interessant artikel van Maurice Blondet in de *Recueil Dalloz* (6).

De schrijver heeft met betrekking tot deze, na de inwerkingtreding van de strafwet ontstane vorm van oplichting, enkele problemen onderzocht en een poging tot klassifikatie ondernomen aan de hand van de *Franse* rechtspraak.

Onze bedoeling is het gedeeltelijk dezelfde proble- men onder de loupe te nemen met behulp van de *Belgische* rechtspraak.

Wij hebben de volledige Belgische rechtspraak on- derzocht, als vertrekbasis de «*Reperotre général de la Jurisprudence Belge*» van Jamar, de «*Repertoire de la Jurisprudence Belge*» van Waleffe en de «*Re- cueil annuel de Jurisprudence Belge*» van Van Ree- pinghen nemend.

De mogelijke vormen onder dewelke de publiciteit, en het bedrog in deze publiciteit kan gevoerd worden, zijn:

- a) de aankondigingen in de dagbladen;
- b) de krantenartikels;
- c) de omzendbrieven en prospectussen;
- d) de brochuren;
- e) de handelsreklame.

Maurice Blondet heeft in zijn artikel aangetoond dat de Franse rechtspraak een formule gebruikt die de tendens vertoont om steeds opnieuw in ieder vonnis of arrest terug te keren, en die luidt:

«Des annonces insérées dans divers journaux ne constituent pas de simples mensognes par écrit, mais bien l'organisation d'une véritable mise en scène résultant de la publicité qui leur est donnée, dans des conditions de nature à leur attribuer force et crédit.»

Verder dit punt uitdiepend heeft de auteur een driedelige tabel opgesteld waarin de gronden worden opgesomd, aangehaald in de vonnissen of arresten.

De Belgische rechtspraak daarentegen blijft alge- mener in haar uitdrukking. Gaat het over oplichting in de publiciteit dan gebruikt zij meestal de uit- drukking:

«...constituent des manœuvres frauduleuses...»

Deze brede omschrijvingen hebben vanzelfsprekend hun stempel gedrukt op de werken der rechtsgeleer- den, die handelend over het misdrijf «oplichting» in het algemeen, een klassifikatie door middel van voor- beelden hebben beoogd.

Aldus somt Prof. Calewaert in een tweeledige inde- ling een reeks voorbeelden op. Deze indeling ordent de voorbeelden onder de volgende handelwijzen:

- a) valse naam of valse hoedanigheid;
- b) bedrieglijke handelingen (7).

Vanzelfsprekend heeft de auteur ingezien dat bedrieglijke handelingen kunnen samengaan met het gebruik van een valse naam of een valse hoedanigheid, en dat blote leugens kunnen worden aangevuld door één van de in art. 496 S.W. opgesomde middelen (8).

Wat ons echter heeft getroffen is dat de voorbeel- den, die betrekking hebben op de publiciteit, allen, zonder uitzondering, opgesomd worden in de afdeling «bedrieglijke handelingen».

Welke kan hiertoe de reden zijn?

Prof. Calewaert, die in de opsomming van voorbeel- den geen rechtspraak citeert, heeft hoogstwaarschijn- lijk deze voorbeelden toch uit de praktijk geput.

Ons nazicht van de rechtspraak, summier voor Frankrijk, systematisch voor België, deed de meeste der aangehaalde gevallen weervinden.

De vergelijking van de opgesomde voorbeelden in het werk van Prof. Calewaert en de gevonden recht- spraak, leverde de proef op de som: telkens het gaat om beteugeling van misdrijven in de publiciteit, steunt de strafrechter zijn motivering op het algemeen begrip «bedrieglijke handelingen». De opsomming van de mogelijke vormen van oplichting in de publiciteit, ver- meld in de studie van Prof. Calewaert, vindt men terug in de paragraaf b) bedrieglijke handelingen, in voorbeelden 5, 7, 8, 9, 11, 12, 15, 25 en 30.

Thans zullen wij volledig de gevallen weergeven behandeld door de Belgische rechtspraak en terugge- vonden in de Belgische juridische tijdschriften.

1) Een persoon gaf zich uit onder een vals opzicht als bewerkstelliger van een ernstige vennootschap onder plechtige vorm op te richten, een industrieel uitbaatbaar doel hebbend, waarvan het succes ver- zekerd zou zijn.

Hij fascineerde zijn slachtoffers door de toezending van een mooie prospectus, in dewelke uiteengezet werd dat de onderneming enorme winsten zou maken. (Brussel 24 maart 1897, J. T. 1897, 820.)

2) Enkele personen hadden een zagezegd ernstige maatschappij opgericht voor de bouw en de uitbating van een tramlijn tussen Haarlem en Alkmaar. Voor notaris hadden zij geld getoond en kwijtschriften inge- bracht om te bewijzen dat het kapitaal volgestort was. Onmiddellijk daarna hadden zij publiciteit gemaakt in dewelke allerlei vermeldingen voorkwamen die de ernst van de zaak en de onmiddellijk te verwachten hoge winsten aanprezen.

(Cass. 10 juni 1900, Pas. 1900, I, 314 op Beroep Brussel, 24 april 1900, II, 178.)

3) Een persoon plaatste aankondigingen in dagbla-

den en verspreidde circulaire in dewelke termijnverhandelingen op waarden werden voorgesteld, die volgens hem binnen afzienbare tijd nog zouden stijgen. Deze verhandelingen vereisten enkel de storting van een provisie min of meer aanzienlijk naargelang de te kopen titels. Bij stijging was alle winst voor de kopers, bij daling bleef het verlies beperkt tot de provisie.

De gegeven orders werden natuurlijk niet uitgevoerd en de man verdween met de opgestreken provisies. (Rb. Brussel 18 nov. 1909, III, 56.)

4) Wanneer de zaakvoerder van een vennootschap valse gegevens publiceert om aldus op kunstmatige en bedrieglijke wijze deze vennootschap krediet en aanzien te verschaffen, is dit een oplichting, in tegenstelling tot leugenachtige mededelingen die mondeling geschieden. (Luik, 13 april 1909, Rev. dr. pén. 1909, 730.)

5) Een persoon plaatste aankondigingen in een dagblad dat hij leningen aan 6 % aanbood, intrest die in werkelijkheid veel hoger lag, doch waarin men moeilijk een inzicht kon krijgen. Terzelfdertijd beweerde hij een belangrijke erfenis gekregen te hebben bestaande uit waardevolle schilderijen. Hij toonde brieven van zagezegde cliënten die grote winsten hadden geboekt op schilderijen die hij hen had geleverd. (Corr. Brussel 9 febr. 1910, Rev. dr. pén. 1910, 1111.)

6) Kaartlegsters en waarzeggers maken een behendige publiciteit in dagbladen en door middel van demarcheurs. De slachtoffers worden op grote schaal aangevonden en worden in een half donkere kamer gebracht, waarin hun dan, nadat een belangrijke en aanzienlijke som werd ter hand gesteld, op geheimzinnige wijze de toekomst wordt voorspeld. (Luik, 30 juni 1938, Pas. 1939, III, 60; op Rb. Luik 18 maart 1938.)

7) In de kranten laat men een bericht verschijnen waarbij leningen toegestaan worden aan 3 %. In feite is het percent veel hoger, doch wordt men dit normaal niet gewaar. Daarenboven verplichtte de oplichter zijn cliënten tijdens de onderhandelingen onderschrijvingen te doen in een utopische, niet leefbare vennootschap, waarvan men onmogelijk de juiste toedracht kon begrijpen. (Cass. 25 sept. 1939, Pas. 1939, I, 587.)

8) Een omzendbrief wordt rondgestuurd die leugenachtige vermeldingen en valse verklaringen inhoudt. Daarbij worden aan de personen, die door deze circulaire in contact komen met de oplichter, in luxueuse burelen, brieven vertoond die op vertrouwelijke toon zagezegd geschreven werden aan hooggeplaatste autoriteiten, waardoor getracht wordt vrouwen in te boezemen. (Cass. 21 aug. 1958, Pas. 1958, I, 1246.)

Ziedaar, voor zover wij konden nagaan, al de vonnissen en arresten die, door de Belgische strafrechtsmachten geveld, werden uitgegeven over de oplichting in de publiciteit. Het is niet bijster veel; de Franse rechtspraak is heel wat rijker.

Wat ons in de rechtspraak van hoger vermeldde voorbeelden bijzonder heeft getroffen is het feit dat leugenachtige beweringen, zolang zij mondeling worden geuit, ongestraft blijven, doch eens schriftelijk vastgelegd, het karakter van «bedrieglijke handelingen» aannemen en in het kader van het misdrijf oplichting vallen.

Loopt hier niet iets kunstmatig stroef?

5. Ongecontroleerde publiciteit en reclame.

Er is een ander probleem, van belang op zuiver criminologisch gebied. Het is dit van de nefaste rol, gespeeld door de «bluff», de overdrijvingen, de onjuistheden en blote leugens, aangewend in de ongecontroleerde en oncontroleerbare publiciteit en reclame.

Ofschoon deze onechte beweringen geen aanleiding geven tot strafrechtelijke vervolgingen zijn zij, criminologisch gezien, laakbaar.

Geen strafrechtelijke vervolgingen. Inderdaad, er bestaat geen algemeen recht op waarheid; eenvoudige leugenachtige beweringen kunnen niet gestraft worden.

De lichtgelovigheid zonder meer wordt juridisch niet beschermd. De Belgische rechtspraak is oud en konstant in dit opzicht (9).

Er is nooit van dit principe afgeweken.

Opdat het Openbaar Ministerie vervolgingen zou kunnen instellen moeten de onwaarheden en overdrijvingen gepaard gaan, zoals hoger aangetoond, met een publiciteit die bedrieglijke handelingen inhoudt, en die bovendien verschilt van de publiciteit welke eenvoudige overdrijvingen behelst.

Dit wordt in klare termen bevestigd door een overweging in het arrest van het Hof van Beroep te Luik waarover sprake in voorbeeld 2) :

« Attendu que la publicité faite au moment de l'émission n'a pas été la publicité banale et vulgaire qui est d'usage en cette matière... ».

Personen met een zekere graad van ontwikkeling laten zich niet zo gemakkelijk vangen aan de gebruikelijke overdrijvingen en nemen deze meestal voor wat ze waard zijn.

Anders is het gesteld met eenvoudige lui die door de publiciteit en de openlijke verspreiding van brochures instinctief geneigd zijn een hoger krediet en meer geloofwaardigheid te hechten aan de vermeldingen welke deze bevatten. In hun brein speelt de gedachte dat bedrog onder duistere omstandigheden kan gepleegd worden, doch niet dat men openlijk langs de pers, of wit op zwart, een valse kennisgeving kan laten verschijnen.

Daarenboven, aldus M. Blondet, hebben zich sentimentele banden gesmeed tussen de lezer en zijn dagblad, dat allerlei publiciteit opneemt, en publiciteit voor zijn publiciteit maakt. De eenvoudige man beschouwt zijn dagblad als een waarborg voor de aankondigingen die er in verschijnen.

Daarin juist schuilt het gevaar. Want tussen al deze reclame-aankondigingen die meestal een zekere ernst vertonen, sluipen er enkele die, uiterst misleidend, de lezer op een dwaalspoor brengen.

Een gretig terrein voor kwakzalvers en weinig aanbevelenswaardige ondernemingen, zijn de vrouwentijdschriften. Gebruik makend van de typisch vrouwelijke zwakheden, trachten zij allerhande produkten op de markt te brengen die min of meer waarde bezitten, ofwel volkomen ondoeltreffend zijn.

Meestal zijn de gegevens oncontroleerbaar.

Deze oncontroleerbaarheid der reclame is het die een sociaal schadelijk karakter zal dragen, ten gevolge van het ongerechtigd opwekken van behoeften die moeilijk te bevredigen zijn.

De vormen onder dewelke oncontroleerbare reclame zich manifesteert, zijn zo uitgebreid en verscheiden dat een poging tot ordening fallikant zou uitlopen.

Het enige wat kan gezegd worden is dat er een eenvoudig oncontroleerbare en een kompleks oncontroleerbare reclame bestaat. Deze laatste vooral kan een aanzienlijke sociaal schadelijke invloed uitoefenen.

Tussen beide polen ontspringt zich ieder mogelijke vorm der niet te controleren reklame.

Enkele voorbeelden ter illustratie.

De meest eenvoudige oncontroleerbare reklame vindt men in de talrijke slogans : « X lampen zijn de beste » of « X chocolade is de beste ». Een objektieve maatstaf van wat goed is, bestaat niet.

Een schoenfabrikant plaatst volgende reklame : « Welgezind weer naar school. Daarom kiezen alle ouders schoenen X. ». Niettegenstaande deze schoenen zal het percentage der kinderen die met tegenzin een nieuw schooljaar aanvangen, groot blijven.

« X, de koning der bieren, het bier der koningen ». Wie gaat aan het Hof informeren of de Koning inderdaad het bier van dat merk drinkt ?

Meer kompleks is de volgende reklame, welke ik onlangs in een brochure tje aantrof :

« Voor een wolsoort, is een test op de « slijtagemeter » de proef op de som. Dit laboratoriumapparaat meet, met de grootste nauwkeurigheid, de slijtageweerstand van de wol. X heeft, in deze proef, al haar mededingers overtroffen. Het is de sterkste van al de wolsoorten. »

Meer wordt hierover niet gezegd, zodat de lezer niet kan nagaan hoe de slijtagemeter werkt, of er werkelijk een wedstrijd heeft plaats gegrepen tussen verschillende merken of niet, of er eventueel veel of weinig mededingers waren, in hoeverre deze mededingers werden overtroffen, enz.

In dit brochure tje werden verder bandjes geplakt met enkele korte veelkleurige wolstalen. Welke gewone sterveling kan nagaan of hij in de winkel de wol van dezelfde makelij in handen krijgt ?

Het is daarenboven meer dan waarschijnlijk dat geen wedstrijd met mededingers op de slijtagemeter heeft plaats gegrepen. Geen enkele instantie zal er evenwel aan denken deze firma wegens de vermelde beweringen ter verantwoording te roepen. En toch heeft de koper zich psychologisch laten overhalen door de aaneenrijging van al de vermeldingen welke de besproken brochure inhield.

Bepaald ingewikkeld en criminologisch gevaarlijk is de reklame die op duidelijke wijze en in het oog springende vorm de voordelen van een koop of een kontrakt aantoonst, doch slechts obscuur en summier de tegenprestaties uiteenzet, speculerend op het onbegrip van eenvoudige lieden en die de meest sociaal gevaarlijke zijde van de reklame vertegenwoordigt.

Terecht werd de vraag gesteld of deze mensen geen bescherming verdienen onder de vorm van een strengere rechterlijke controle.

6. Besluit.

Ziedaar enkele problemen naar voren gebracht bij het onderzoek naar bedrog en oplichting in publiciteit en reklame.

Bijzonder uitgesproken bij dit onderzoek bleek de moeilijkheid van het trekken ener grens tussen deze begrippen.

a) Waar ligt de scheidingslijn tussen het bedrog, waarvan men voor de burgerlijke rechtbanken het herstel kan vragen en het bedrog dat door de strafrechter zal beteugeld worden ?

Verschillende auteurs onderzochten dit vraagstuk

en kwamen tot het besluit dat een vaste omlijnning onmogelijk kon worden gevonden.

b) Wanneer wordt bedrog in de publiciteit als oplichting beschouwd ? De Belgische rechtspraak, die algemener blijft dan de Franse, bevestigt dat zulks geschiedt wanneer deze publiciteit gepaard gaat met bedrieglijke handelingen, « manoeuvres frauduleuses », bedrieglijke handelingen die dikwijls niet vervolgd worden zo zij enkel mondeling plaatsgrijpen.

c) Een bijzondere plaats in de criminologische wetenschap neemt de oncontroleerbare reklame in. Zij ontsnapt aan de controle en de sankties van de strafrechter zolang zij gesteund blijft op loutere beweringen, ernstig of niet, en zolang geen specifieke bedrieglijke handelingen werden uitgevoerd.

Doch sociaal schadelijk is zij in ieder geval wel. In hoeverre is echter niet te bepalen.

« Il est une statistique impossible, celle des sommes que drainent chez les petites gens, les prétendus savants qui exploitent industriellement la crédulité populaire. On arriverait à des chiffres stupéfiants », aldus M. Chavanne (10).

Het ware misschien wenselijk dat onze Belgische rechtbanken naar een strengere beteugeling van het bedrog zouden evolueren.

Aldus zouden diegenen die thans geneigd zijn om bewuste onwaarheden te verkondigen wellicht voorzichtiger worden.

Uit het artikel van M. Blondet blijkt dat de Franse rechtspraak deze richting uitgaat, waarschijnlijk gedreven door de omstandigheden. En zij kan dit volgens de auteur zonder de wet te schenden, om de volgende reden :

« Il n'est pas un domaine où la jurisprudence ait plus de latitude et puisse aussi librement, sans violer les textes, adapter la répression aux nécessités sociales » (11).

Wanneer deze regel kan aanvaard worden in Frankrijk, is de Belgische rechtspraak, menen wij, nog meer gerechtigd om beteugelend op te treden — en dit met volledige inachtname van het heilig legaliteitsbeginsel waaraan de rechter zich nauwgezet dient te houden, — sedert de toevoeging door de wet van 8 juni 1867 aan art. 496 S.W. van de bepaling :

« ... of om op een andere wijze van het vertrouwen of van de lichtgelovigheid misbruik te maken... ».

Aldus zouden de enkelingen doeltreffender beschermd worden tegen de praktijken hetzij van gewetenloze uitbuiters, hetzij van speculanten der menselijke zwakheid, die een sociaal schadelijke invloed uitoefenen.

Mr. William LAMBRECHTS,
Assistent Univ. Gent.

(1) P.E. Trousse : La magie et les sortilèges dans le droit pénal d'autrefois et d'aujourd'hui; Rev. dr. pén. 1955-1956 blz. 555 sqq.

(2) France-Variétés, januari 1956.

(3) W. Calewaert : Oplichting en Oplichter in Belgische Strafrecht en sociale werkelijkheid; N.V. Standaard-Boekhandel, Antwerpen, 1953, 367 bl.

(4) W. Calewaert : op., cit. bl. 20.

(5) Alb. Rutsaert : Het bedrog in het Strafrecht en Burgerlijk Recht; Rechtsk. Tijdschrift, 1898, bl. 65-78.

(6) M. Blondet : L'escroquerie « à la publicité »; Rec. Dalloz, 1953, Chron. bl. 133-136.

(7) W. Calewaert : op. cit. bl. 81-86.

(8) W. Calewaert : op., cit. bl. 81.

(9) Dinant 9 dec. 1874, Pas. 1875, III, 305, alsmede Nijvel, 15 maart 1884, J.T. 1884, 412).

(10) M. Chavanne : Jurisclasseur Pénal V° Escroquerie nr. 183.

(11) M. Blondet : op. cit. bl. 136 in fine.

Een brandend probleem voor de Balie. — De onrechtvaardige oplossing van het pensioenstelsel der advocaten

Een impopulaire schikking.

Dat er ten opzichte van het pensioen een malaise in de schoot van de belgische balie bestaat is niet te loochenen.

Men hoeft de moed te hebben dit te erkennen, maar door de ingewikkelde wetgeving nopens het pensioen der zelfstandigen en de gedurige wijzigingen die er aan gebracht worden — omdat deze wetgeving zuiver empiristisch is en fel beïnvloed door de politiek —, zonder te spreken van de verschillende organismen die optreden om de gelden te innen, laten de advocaten zich afschrikken.

Ze worden langs verschillende zijden niet alleen aangemaand bijdragen te betalen, maar zelfs bedreigd gerechtelijk vervolgd te worden, wanneer ze geen voldoening geven. En daar ze merendeels heel sceptisch staan tegenover de beloofde verwezenlijking van het pensioen, betalen ze de bijdragen met tegenzin, niet zozeer om het bedrag dat van hen geëist wordt als om het onaanvaardbaar principe twee maal getaxeerd te worden.

Welke was de bedoeling van de stichters van de Voorzorgskas?

De stichters van de Voorzorgskas der advocaten zijn zeker met de edelste inzichten bezielde geweest... mais l'enfer est pavé de bonnes intentions. (1)

Mijn bedoeling is niet ze aan te vallen, maar wanneer men objectief nagaat van waar ze vertrokken zijn, wat ze eigenlijk beoogden en het resultaat dat ze bereikt hebben, wordt het een zeer treurige zaak voor de advocaten.

Inderdaad van de beginne af wilden de stichters een autonome kas vormen, die de meest mogelijke advocaten zou verenigen, waarvan de wettelijkheid zou erkend worden, die de advocaten in regel zou stellen met de wet op het pensioen der zelfstandigen en die een behoorlijk pensioen zou uitkeren, hoger dan het wettelijk pensioen.

Dit alles moest dus gebeuren buiten het gemeen recht. Dit was uitstekend.

De kas werd gesticht op 17 maart 1950, onder het motto: «ideaal van solidariteit en instelling van onderling hulpbetoon».

Het verslag van de beheerraad op de algemene vergadering van 14 april 1956 (R.W. 1955-1956 Kol. 1591) bevatte een ophefmakend nieuws en men was verheugd het volgende te kunnen aankondigen:

«Ons bereikt nu de bevestiging dat de advocaten in regel zullen zijn ten overstaan van de verplichtingen opgelegd door het wetsvoorstel, indien zij voldaan hebben aan de voorschriften van de Voorzorgskas.» (...) «De vrees te moeten betalen voor twee verschillende pensioensregiemen is dan ook totaal ongegrond.

De betaling van een gemiddelde bijdrage van 3.500 F laat toe aan de wettelijke verplichtingen te voldoen en tevens de statutaire voordelen te behouden en te waarborgen.» (R.W. 29.4.1956 - Kol. 1591) (2)

Maar de Conferentie van de Stafhouders had een gans andere kijk op de zaak...

Wanneer men de omzendbrief herleest van de Con-

ferentie der belgische Stafhouders (R.W. 3 juni 1956 - Kol. 1840), stelt men vast dat op dit ogenblik — nauwelijks 2 maanden later —, de stafhouders zich rekenen hebben gegeven van de netelige toestand in dewelke de Voorzorgskas tot stand kwam.

«De Conferentie heeft breedvoerig de kiese, ingewikkelde en hoogdringende vraagstukken besproken, gesteld door het bestaan en de werking van de Voorzorgskas der advocaten, in de huidige staat van zaken. Zij heeft dit gedaan, bezielde door de dubbele bezorgdheid: rekening te houden met de weerslag ter zake van de in wording zijnde wetgeving in zake pensioenen voor zelfstandige arbeiders, met de althans impliciete stellingname der gerechtelijke overheden betreffende de Voorzorgskas, en niets te doen dat definitief de eventuele toekomst van deze inrichting in gevaar zou kunnen brengen.»

«De Conferentie heeft zonder moeite begrepen dat de Voorzorgskas materieel de verplichting niet zou kunnen nakomen die haar stichters hadden bepaald; noch dat zij redelijkerwijze de hoop kon koesteren eens door de openbare machten aanvaard te worden als zelfstandige beroepskas in de sfeer van de toekomstige wet op het pensioen der zelfstandigen, tenzij al de balies zich aansluiten bij de door haar dirigenten uitgebrachte suggesties en beslissen de pleidooizegels te vervangen door de forfaitaire bijdragen...»

(...) Sommigen hebben zich overigens afgevraagd of de kas door haar agreatie niet onder beschikking zou vallen van de wet van 25 juni 1930 en of ze niet zou ophouden, in deze eventualiteit enige belang te bieden voor de leden van de balie, ten minste als pensioenorganisme.»

Ondanks deze realistische stellingname van de Conferentie der stafhouders, die reeds in 1956 inzag dat de Voorzorgskas niet als een officiële, zelfstandige en uitsluitend als beroepskas zal kunnen aanzien worden leest men niet zonder verwondering — 3 jaar later — in het Rechtskundig Weekblad van 1959-1960 - Kol. 470):

«De Voorzorgskas der advocaten.

Door K.B. van 22 juni 1957 werd de Voorzorgskas erkend om voor hare leden de uitvoering te verzekeren van de wet van 30 juni 1956 op het ouderdomspensioen van de zelfstandige arbeiders.»

Hetgeen volgt bewijst dat dit absoluut het geval niet is, wel integendeel!

Absolute tegenstrijdigheid.

Indien we de draagwijdte van deze teksten goed begrijpen, bestaat er een grote tegenstrijdigheid.

De stafhouders weten reeds in 1956 dat buiten de Voorzorgskas de advocaten ook onder toepassing zullen vallen der wet nopens het pensioen der zelfstandigen.

De stichters van de Voorzorgskas schijnen hun illusies nog niet verloren te hebben.

Maar de tussenkomst van de rechtspraak zal vele ogen openen.

Een arrest van het Hof van Cassatie ten nadele van de advocaten.

In een breedvoerig gemotiveerd vonnis op 31 januari 1956, geveeld door de vrederechter van Leuven (R.W.

1955-1956 - Kol. 1747) beslist deze magistraat dat : « De advocaten behoren tot de categorie burgers die de wet van 11 maart 1954 uitdrukkelijk ontslagen heeft van een dubbele aanslag, voortspruitende uit een en dezelfde beroepsactiviteit. »

Het vonnis wijst dan ook de Onderlinge Hulpkas van de staat af van haar eis strekkende tot betaling van een bijdrage voor pensioen.

Maar het Hof van Cassatie bij Arrest van 22 mei 1959 verbreekt dit vonnis.

Dit cassatiearrest dat als een donderslag in de middens van de balie had moeten weerklinken, is omzeggens onopgemerkt gevelde geweest.

Het kondigt aan de advocaten en aan de Voorzorgskas een zeer slecht nieuws aan, vermits de verzekering door de Voorzorgskas gegeven dat de « advocaat in regel is in de ogen van de pensioenwet voor zelfstandigen wanneer hij aangesloten is bij de Voorzorgskas », volkomen *gelogenstraft* wordt.

Het arrest zegt : « Een advocaat, die tengevolge van een beslissing van de Raad der Orde, aangesloten is bij een Voorzorgskas, geniet *niet* « van *wettelijke pensioenregeling* » in de zin van art. 4 der wet van 11 maart 1954.

Tijdens de totstandkoming van deze wet heeft de wetgever gepreciseerd dat de voorzorgskassen der advocaten slechts een aanvullend en geen wettelijk pensioen verzekeren en dat de aansluiting bij dergelijke kas niet toeliet te ontsnappen aan de uit de bepalingen van voormeld artikel 4 voortspruitende verplichting. » (R.W. 1959-1960 - Kol. 1846.)

De wet van 11 maart 1954 is weliswaar vervangen geworden door de wet van 30 juni 1956, die ingetrokken werd door de wet van 28 maart 1960, maar dit neemt niet weg dat *in principe* het Hoger Hof in rechte beslist heeft dat de advocaten onder toepassing vielen van het gemeen recht.

Welk is de huidige toestand ?

1) De advocaat ontvangt elk jaar een circulaire van de Orde der Advocaten die te zijner kennis brengt dat de volgende bijdragen dienen gestort te worden :

Advocaten - stagiairs	1.200 F
Advocaten ingeschreven op de tabel :	
tot en met 5 jaar inschrijving	2.500
van 6 tot 10 jaar	3.500
van 11 tot en met 20 jaar	4.500
van 21 tot en met 30 jaar	5.000
van 31 tot en met 40 jaar	6.000
meer dan 40 jaar inschrijving	7.000

2) Hij heeft ook van het Solidariteits- en Waarborgefonds een verzoek ontvangen bijdragen te betalen ingevolge art. 20 en 21 van de wet van 30 juni 1956.

3) Nadien heeft hij vernomen vanwege de Rijksdienst voor de pensioenen der zelfstandigen, — langs het kanaal van de Voorzorgskas —, dat het Solidariteitsfonds afgeschaft werd en dat hij een bijdrage hoefde te betalen *buiten deze betaald aan de Voorzorgskas*.

In het kader van de wet van 1956 waren de bijdragen de volgende :

tussen 35.000 F en 50.000 F inkomen	300 F
tussen 50.000 en 75.000	600
tussen 75.000 en 100.000	900
tot 100.000 F inkomen-maximum	1200 F

Nauwelijks bestond dit barema of het werd veranderd.

In het kader der wet van 28 maart 1960 worden de bijdragen door de Rijksdienst geïnd.

4,2 %

Ze zullen ————— bedragen van de inkomsten —

3

geplafoneerd aan 145.000 F met een maximum van 2.000 F.

Alleen het pensioen der zelfstandigen is behept met het beruchte « onderzoek over de geldmiddelen ».

De arbeiders, de bedienden, de ambtenaren ontvangen hun pensioen, zonder formaliteiten.

Wanneer men nu weet dat zelfs wanneer deze inkomsten zeer laag zijn, men geen recht heeft op het pensioen der zelfstandigen (alhoewel men heel zijn leven verplicht is geweest bijdragen te betalen), mag men verklaren dat er geen advocaat zal zijn die van het *wettelijk* pensioen zal genieten.

De toestand is dan ook de volgende :

a) De advocaat is gehouden bijdragen te betalen aan de Rijksdienst alhoewel hij weet dat hij nooit iets zal trekken.

b) Hij is ook verplicht bijdragen te betalen aan de Voorzorgskas.

Welke zijn zijn vooruitzichten ?

Het zou gevaarlijk zijn met cijfers te schermen, daar de vooruitzichten reeds zo dikwijls veranderd zijn en niemand weet — hij weze actuaire —, welke juist het bedrag van het pensioen zal zijn in 1970.

Te veel elementen spelen een rol.

Maar de bewering dat het *bijkomend* pensioen hoger zal zijn dan het *wettelijk* pensioen is van gener waarde vermits alleszins deze verhoging zal dienen om de bijdragen in het wettelijk systeem te betalen..., zolang dit onzinnig en tevens onrechtvaardig systeem zal bestaan.

De bijdragen van 1956 en volgende schijnen thans oninvorderbaar te zijn.

De Rijksdienst voor zelfstandigen maant thans aan deze bijdragen te betalen.

Volgens mijn bescheiden mening zal de Rijksdienst in een moeilijk parket geraken indien men zich tegen deze eis verweert.

Inderdaad de wet van 28 maart 1960 schaft de wet van 30 juni 1956 af.

Welnu de wet van 1960 is in voege getreden de dag van haar publicatie in het Staatsblad, d.w.z. de 4 april 1960 (Zie J.T. 1960, La loi du 28 mars 1960 par Taquet et Degrez).

In principe « La loi ne dispose que pour l'avenir : elle n'a point d'effet rétroactif ».

Zie vonnis van 17 januari 1961, 1e k.bis Rechtbank van Antwerpen (R.W. 19.2.1961 - Kol. 1245), dat dit principe toepast, precies in een geding in betaling van bijdragen voor gezinsvergoedingen.

Het vonnis zegt terecht :

« Overwegende dat de nieuwe wet echter geen terugwerkende kracht heeft, zodat zij niet toepasselijk is op de bijdragen die definitief eisbaar zijn, onder het regime van de oude wet. » (De Page, Compl. I, nr. 231bis.)

Het zou dus alleen zijn ingevolge de wet van 30 juni 1956 dat de Rijksdienst zou kunnen dagvaarden. Maar deze wet is afgeschaft zoals hoger gezegd, ze heeft geen uitwerksel meer.

De eis van de Rijksdienst blijkt me dus onwettig te zijn en zich te steunen op een afgeschafte wet.

Pensioen van de advocaat op 70 jaar.

Een feit staat vast, nl. dat wanneer de strekking

van het sociaal recht het meest progressistisch is, vermits er reeds een wetgeving bestaat op het *vroegd* pensioen — (alhoewel ze sinds jaren om budgetaire redenen niet toegepast wordt) —, heeft de Voorzorgskas nu juist het tegenovergestelde gedaan. Ze is achteruitgaande geweest en heeft het recht op pensioen met 5 jaar verdaagd (70 jaar in plaats van 65 jaar voor de andere Belgen) en dan nog de helft van het pensioen voor de weduwe.

Dit is ook een unicum.

Besluit van dit alles :

Dat de huidige onrechtvaardige toestand zich niet mag bestendigen. De advocaten zijn de enige Belgen die bijdragen betalen voor 2 pensioenen dan wanneer ze, praktisch gesproken, slechts het bijkomend pensioen zullen trekken.

Paul POLLET,
Advocaat te Antwerpen.

(1) Wanneer het Verbond der belgische advocaten tijdens zijn algemene vergadering van 14 april 1951 te Hasselt zich

o.m. bezig heeft gehouden met de « gezinsvergoedingen voor de advocaten » en het Rechtskundig Weekblad van 22 april 1951 (R.W. 1950-1951 - 1239) desaaangaande een verslag heeft gepubliceerd van de Conferentie van de Jonge Balie van Kortrijk, heb ik niet geargeld de technische en psychologische elementen te doen gelden, om te bewijzen dat de stichting van een onderlinge kas voor advocaten onbegonnen werk was. Het Rechtskundig Weekblad heeft mijn bijdrage wel willen opnemen met, zoals men zegt in journalistieke stijl, een « hoed » in cursieve letters te publiceren die mijn artikel op de volgende vriendelijke wijze inleidde :

« Balieleven
Naar aanleiding van de besprekingen die plaats hadden op de algemene vergadering van het Verbond der Belgische advocaten te Hasselt, waarvan wij in ons vorig nummer verslag uitbrachten, ontvingen we van onze zeer bevoegde confrater Mtr Paul Pollet het hier onderstaand artikel ».

— Ik was toen verplicht enige verkeerde opmerkingen van het verslag die niet met de laatste wetgeving overeenstemde in het ware daglicht stellen;

— zekere wettelijke gegevens te verduidelijken;

— bondig de opportuniteit te onderzoeken nopens het stichten van een mutualiteit door de advocaten.

Goddank: deze mutualiteit werd nooit gesticht!

(2) Belangrijke firma's in het Antwerpse hebben het gelukkig initiatief genomen een bijkomend pensioen tot stand te brengen, dat uitgekeerd wordt aan de werknemers wanneer ze op 65 jaar de firma verlaten.

Dit pensioenfonds is gesplijst merendeels door werknemer en werkgever zelden door de werkgever alleen. Deze firma's menen terecht dat het bedrag van het wettelijk pensioen niet volstaat om in zijn onderhoud te voorzien. Maar de werknemers weten op voorhand dat ze de beide pensioenen advocaat totaal uitgesloten is.

zullen ontvangen. Men zal verder zien dat dit voor de

RECHTSPRAAK

HOF VAN CASSATIE

2e Kamer. — 23 januari 1961.

Voorzitter : M. Bayot.
Raadsheer-verslaggever : M. Perrichon.
Advokaat-generaal : M. Dumon.

Vervoer van zaken per autovoertuig. — Depannagedienst krachtens art. 31 van het regentsbesluit van 22 mei 1947 moet geen eigen hulpdienst zijn. — Kan die van de « Touring-wegenhulp » zijn.

Luidens de termen van artikel 31 van het regentsbesluit van 22 mei 1947 op de technische controle van bepaalde autovoertuigen moet de houder van een dergelijk voertuig niet over een « eigen » « hulpdienst » beschikken. Het volstaat dat hij, wanneer de noodzakelijkheid zich voordoet, in de mogelijkheid zou verkeren over de bijstand van een hulpdienst te kunnen beschikken in normale voorwaarden van doeltreffendheid en snelheid, omstandigheden, die soeverein door de feitenrechter worden beoordeeld.

Maes V.

Gelet op het bestreden vonnis, op 5 september 1960 in hoger beroep geweest door de Rechtbank van eerste aanleg te Antwerpen ;

Overwegende dat aanlegger veroordeeld werd om een voertuig dienende voor het vervoer van zaken, gebruikt of gebezigd te hebben zonder dat dit voertuig voorzien was van een reservewiel, en dit in strijd met de voorschriften van artikel 31 van het regentsbesluit van 22 mei 1947 ;

Over het enig middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 1-3, van het Regentsbesluit van 22 mei 1947 dat het algemeen reglement op de technische controle der daar bepaalde autovoertuigen inhoudt, en, 31 van het algemeen reglement dat dit besluit goedkeurt ;

Doordat het bestreden vonnis, bij bevestiging van een vonnis der politierechtbank, eiser tot een geldboete veroordeelt om de reden dat zijn voertuig noch over een reservewiel noch over een eigen depannagedienst beschikte,

dan wanneer gezegd artikel niet vereist dat een autovoertuig over een reservewiel zou beschikken als de eigenaar over een depannagedienst beschikt en eiser deed gelden dat hij over dergelijke dienst beschikte vermits hij was aangesloten bij de « Touring-Wegenhulp » die hare depannagedienst ter beschikking van haar aangesloten leden stelt, zodat het bestreden vonnis aan de wettekst een voorwaarde toevoegt die door deze niet is vereist, dit is : dat de eigenaar over een « eigen » depannagedienst zou beschikken ;

Overwegende dat in zijn conclusies aanlegger inriep dat, als lid van de vereniging « Touring-Wegenhulp » aangesloten voor het beoogde voertuig, hij over de depannagedienst van deze vereniging beschikte derwijze dat hij ontlast was van de verplichting zijn voertuig met een reservewiel uit te rusten, dit overeenkomstig de uitzondering voorzien in artikel 31 van het besluit van de Regent van 22 mei 1947, gewijzigd door het koninklijk besluit van 21 september 1953 ;

Overwegende dat het bestreden vonnis dit verweermiddel van aanlegger verwerpt om de enige reden dat de vereniging « Touring-Wegenhulp » niet kan beschouwd worden als een « eigen » depannagedienst waarover, luidens het vonnis, de bestuurder zou dienen te beschikken volgens gemeld artikel 31 ;

Overwegende dat luidens deze bepaling het reservewiel niet verplichtend is wanneer de houder van het voertuig over een hulpdienst beschikt ; dat het reglement dus niet vereist dat de houder over een « eigen » hulpdienst zou beschikken ;

Overwegende dat het volstaat dat de houder van het voertuig, wanneer de noodzakelijkheid zich voordoet, in de mogelijkheid zou verkeren van over de bijstand van een hulpdienst te kunnen beschikken in

normale voorwaarden van doeltreffendheid en van snelheid, omstandigheden die soeverein door de feiten-rechter beoordeeld worden;

Overwegende dat aldus het vonnis de in het middel bedoelde bepaling geschonden heeft en dat het middel bijgevolg gegrond is;

Om deze redenen :

Verbreekt het bestreden vonnis;

Beveelt dat melding van onderhavig arrest zal gemaakt worden op de kant van de vernietigde beslissing;

Laat de kosten ten laste van de Staat;

Verwijst de zaak naar de Correctionele Rechtbank te Mechelen, zetelende in hoger beroep;

HOF VAN CASSATIE

1e Kamer. — 1 december 1960.

Voorzitter : M. de Clippele.

Raadsheer-verslaggever : M. Valentin.

Eerste Advokaat-generaal : M. Janssens de Bisthoven.

Vennootschap. — Recht deel te nemen aan de verdeling van de dividenden spruit voort uit het vennootschapscontract. — Dividenden zijn burgerlijke vruchten in de zin van artikel 586 B.W.

Het recht deel te nemen aan de verdeling van de dividenden, wanneer de uitkering ervan beslist is, bestaat vóór de schuldvordering van de dividenden zelf en spruit voort uit het vennootschapscontract. Door de verdeling onder de aandeelhouders te beslissen, kent de algemene vergadering hun geen recht toe, dat zij niet reeds bezaten.

De wet kent drie soorten vruchten : natuurlijke vruchten, vruchten van nijverheid en burgerlijke vruchten.

Daar de dividenden de inkomsten uitmaken van de in een vennootschap geïnvesteerde kapitalen en bestemd zijn om periodiek onder de rechthebbenden verdeeld te worden, zijn zij aan de natuur van de burgerlijke vruchten deelachtig. Zij worden dienvolgens geacht van dag tot dag verkregen te worden. Overeenkomstig artikel 586 B.W. behoren zij de vruchtgebruiker toe naar evenredigheid van de duur van zijn vruchtgebruik.

Klinkhammer en cs. t/ Van Delden cs.

Gelet op het bestreden arrest op 28 oktober 1958 door het hof van beroep te Brussel gewezen;

Over het middel, afgeleid uit de schending van de artikelen 578 tot 586 van het Burgerlijk Wetboek, 26, 41, 70, 73, 77, 79, 80 van de wetten op de handelsvennootschappen, bij koninklijk besluit van 20 november 1935 samengeschied, titel IX van boek I van het Wetboek van koophandel uitmakende, gezegde artt. 41, 73 en 80 respectievelijk gewijzigd door artikel 5 van de wet van 7 juni 1949 en 7 van de wet van 1 december 1953, en 97 van de Grondwet,

doordat het bestreden arrest, om het vonnis a quo dat de vordering van verweerders gegrond verklaart te bevestigen steunt op het feit dat de litigieuze dividenden « prorata temporis », en tot het tijdstip van zijn overlijden door de rechtsvoorganger van verweerster bij toepassing van artikel 586 van het Burgerlijk wetboek verkregen werden om de reden « dat het recht op de dividenden op zichzelf, niet uit deze beslissing

van de algemene vergadering maar wel uit het maatschappelijk verdrag zelf voortspruit »;

dan wanneer, *eerste onderdeel*, de schuldvordering op het dividend in het patrimonium van de aandeelhouder slechts ontstaat op het ogenblik van de stemming in de algemene vergadering, waardoor de toekenning van een dividend beslist wordt; dat dienvolgens de rechtsvoorganger van verweerster haar geen schuldvordering van dividenden waarvan hij nooit houder was, heeft kunnen overdragen (schending van de in het middel aangeduide bepalingen),

en dan wanneer, *tweede onderdeel*, daar de dividenden winsten vertegenwoordigen die noch wat de verkrijging noch wat de uitkering ervan betreft, periodiek zijn, zij niet met de door artikel 586 van het Burgerlijk wetboek bedoelde burgerlijke vruchten gelijk te stellen zijn; dan wanneer dienvolgens, door te beslissen dat de litigieuze dividenden door de rechtsvoorganger van verweerster « prorata temporis » bij toepassing van artikel 586 van het Burgerlijk wetboek verkregen werden, het bestreden arrest de in het middel aangeduide wetsbepalingen en in het bijzonder voormeld artikel 586 van het Burgerlijk Wetboek geschonden heeft;

Over het eerste onderdeel :

Overwegende dat het recht deel te nemen aan de verdelingen van dividenden, wanneer de uitkering ervan beslist is, bestaat vóór de schuldvordering van de dividenden zelf en uit het maatschappelijk verdrag voortspruit;

Dat door deze verdeling onder de aandeelhouders te beslissen de algemene vergadering hun geen recht dat zij niet reeds bezaten toekent;

Overwegende, derhalve dat het bestreden arrest wettig beslist heeft « dat daaruit noodzakelijk volgt dat dit recht op de dividenden, op zichzelf in hoofdte en ten voordele van de aandeelhouders en dus ook van de vruchtgebruiker bestond, hoewel geen enkele uitkering van dividenden nog geldig beslist was »;

Over het tweede onderdeel :

Overwegende dat de wet drie soorten vruchten kent: natuurlijke vruchten, vruchten van nijverheid en burgerlijke vruchten;

Overwegende dat de dividenden verwant zijn noch aan de natuurlijke vruchten « welke de aarde uit haar zelf voortbrengt », noch aan de vruchten van nijverheid van een erf, dit wil zeggen « die welke men door bebouwing verkrijgt »;

Overwegende dat, daar de dividenden de inkomsten uitmaken van de in een vennootschap geïnvesteerde kapitalen en bestemd zijn om periodiek onder de rechthebbenden verdeeld te worden, zij in de natuur van de burgerlijke vruchten deelachtig zijn; dat zij dienvolgens geacht worden van dag tot dag verkregen te worden en aan de vruchtgebruiker toe te behoren, naar evenredigheid van de duur van zijn vruchtgebruik;

Dat het bestreden arrest, door de dividenden met burgerlijke vruchten gelijk te stellen, de wet juist toegepast heeft;

Dat elk van de onderdelen van het middel naar recht faalt;

Om die redenen :

Verwerpt de voorziening;

Veroordeelt aanlegsters tot de kosten.

RAAD VAN STATE

3e Kamer. — 28 oktober 1960

Voorzitter : M. Devaux.

Raadsheren : M.M. Somerhausen en De Bock.

Substituut-auditeur-generaal : M. Hoeffler.

Stedebouw. — Schadevergoeding. — Plannen van aanleg. — Ontvankelijkheid van aanvraag.

Het beginselakkoord van de provinciale directeur van het bestuur van stedebouw heeft niet als gevolg dat het door de gemeenteraad aangenomen plan van aanleg, waardoor het bouwplan niet mocht uitgevoerd worden, dient beschouwd als een administratieve maatregel op grond waarvan de gemeente naar billijkheid een vergoeding zou dienen uit te keren. De gemeente staat niet in voor de administratieve daden van de provinciale directeur.

Scuflaire en Lecomte / Gemeente Baudour.

Advies nr. 8186.

Gezien het op 14 oktober 1959 ingediende verzoekschrift waarbij Edgar Scuflaire en Gilbert Lecomte de Raad van State om een gunstig advies verzoeken over de uitkering van een vergoeding van 57.535 F wegens buitengewone schade, die het door de gemeente Baudour aangenomen plan van aanleg hun berokkent;

Overwegende dat de verzoekers op 5 september 1958 samen een bouwgrond hebben aangekocht om er twee aaneenpalende woonhuizen op te bouwen; dat zij op 21 september 1957 het beginselakkoord van de provinciale directeur van Henegouwen van het bestuur van de stedebouw hadden verkregen; dat zij een architect opdracht gaven, de plans voor het huis op te maken en hem 15.000 F honoraria uitkeerden; dat zij bovendien 38.000 F aan de maatschappij voor onroerende goederen «Ma Maison» uitbetaalden; dat zij op 27 oktober 1958 de plans bij het gemeentebestuur van Baudour indienden en om bouwvergunning verzochten; dat het schepencollege 's anderendaags gunstig adviseerde, maar dat de provinciale directeur op 5 december 1958 de gevraagde vergunning weigerde omdat het gebouw de verwezenlijking van het plan van aanleg van de gemeente in gevaar zou brengen; dat de Minister op 10 april 1959 de weigering van de provinciale directeur bevestigde, onder aanvoering dat er in het anderhalve jaar tijds dat verlopen was tussen het beginselakkoord en de indiening van de plans, een ontwerp-plan van aanleg tot stand was gekomen, dat het terrein van de verzoekers betrok in een te bebossen strook waarop het verboden zou zijn te bouwen, zodat zij als scherm tussen de nijverheidszone en de woonzone kan dienen; dat de Minister in diezelfde brief als zijn mening te kennen gaf, dat dit plan op oordeelkundige wijze was opgemaakt en dat niets de veronderstelling wettigde, dat de Koning het niet zou goedkeuren; dat zij op 12 augustus 1959 verzoekschriften aan de tegenpartij stuurden, waarin zij onderscheidenlijk 34.767,50 F en 22.767,50 F vorderden als vergoeding voor de hun berokkende buitengewone schade; dat zij betoogden, dat hun een beginselakkoord was gegeven en dat zij, daarop steunend, in verbinding met een maatschappij voor onroerende goederen, een architect en een landmeter waren getreden, en uitgaven hadden gedaan;

Overwegende dat de tegenpartij antwoordt, dat zij de 6e maart 1951 een bericht heeft aangeplakt, waarin

zij aankondigde dat haar grondgebied onder de regeling van de besluitwet van 2 december 1946 was geplaatst en dat op alle kavels, bebouwde of onbebouwde, virtueel een wettelijke erfdienstbaarheid drukte, zodat het uitvoeren van de onder artikel 18 van de besluitwet genoemde werken daarop in zijn geheel of onder bepaalde voorwaarden kon worden verboden; dat dit bericht voor kopers en verkopers de aanbeveling bevatte, vóór enige vervreemding een verkavelingsplan aan de tegenpartij voor te leggen; dat zij hieraan toevoegt, dat de provinciale directeur voor stedebouw op 17 januari 1951 in dezelfde buurt een bouwvergunning aan een derde had geweigerd omdat het algemeen plan van aanleg die ligging als landbouwzone bestemde en ook omdat het moerasgronden waren, die zich niet tot het optrekken van woonhuizen leenden; dat zij doet gelden, dat zij haar gunstig advies over de gevraagde bouwvergunning op 28 oktober 1958 heeft gegeven aan de hand van het beginselakkoord, dat de provinciale directeur voor stedebouw op 21 september 1957 had verleend;

Overwegende dat uit het beginselakkoord, dat de provinciale directeur van het bestuur van de stedebouw op 21 september 1957 heeft gegeven, niet volgt dat het door de gemeenteraad aangenomen en door de Koning goedgekeurde plan van aanleg kan worden beschouwd als een administratieve maatregel op grond waarvan de gemeente naar billijkheid een vergoeding zou dienen uit te keren in de zin van artikel 7 van de wet van 23 december 1946 houdende instelling van een Raad van State; dat de tegenpartij niet hoeft in te staan voor de schadelijke administratieve gevolgen, die in dit geval hun oorzaak vinden in het beginselakkoord van de provinciale directeur van 21 september 1957,

Uitspraak doende bij wege van advies :

Besluit :

Artikel 1. — Het beroep wordt verworpen.

HOF VAN BEROEP TE BRUSSEL

3e Kamer. — 20 maart 1961.

Voorzitter : M. Marechal.

Raadsheren : M.M. Paës en Huyghebaert.

Advocaat-generaal : M. Strijckmans.

Advocaten : Mrs Stuijvers en P. Humblé.

Aanneming van werk. — Aansprakelijkheid van de aannemer. — Verborgen gebreken. — Vordering ingesteld door tegeneis. — Schade.

1. *Na definitieve in ontvangstneming der bouwwerken mag de meester van het werk de ondernemer aanspreken, zelfs indien hij artikel 1792 B.W. niet kan inroepen en op voorwaarde dat het verborgen gebreken betreft.*

2. *Deze vordering dient tijdig te worden ingesteld.*

De vordering ingesteld door tegeneis onder de vorm van niet-betekende besluiten, is niet laattijdig.

3. *Zelfs zonder voorlichting van de architect moet de ondernemer weten dat hij verbindingssijzers moet plaatsen, welk soort mortel hij moet gebruiken en hoe hij schouwen moet maken.*

Afgezien van een verantwoordelijkheid die de architect zou bezitten, is de ondernemer tegenover de meester van het werk verantwoordelijk voor de ganse schade.

Debremaecker t/ Weytjens-Delinte.

Herzien, in regelmatige vorm overlegd, het arrest door deze kamer van het Hof op 14 januari 1959 geveld;

Overwegende dat, bij dit arrest, het hoofdberoep zo tegen het vonnis van 28 mei 1955 als tegen dat van 24 juli 1957 van de rechtbank van eerste aanleg zetelde te Brussel en het incidenteel beroep ontvangen werden, mits vaststelling dat dit incidenteel beroep bij besluiten beperkt werd en derhalve enkel gericht blijft tegen het vonnis van 24 juli 1957 en dan nog slechts voor zover appellant bij dit vonnis veroordeeld werd om aan eerste geïntimeerde te betalen de som van 94.950 F, bedrag waarvan thans de vermeerdering op 236.450 F plus de gerechtelijke intresten vanaf 14 februari 1955 gevorderd wordt;

Overwegende dat voormeld arrest, ten gronde, definitief voor recht heeft gezegd :

1) dat geïntimeerden nog slechts als hoofdbedrag 35.000 F aan appellant verschuldigd zijn;

2) dat laatstgenoemde aan eerste geïntimeerde verschuldigd is 1.200 F en 2.000 F wegens het ontbreken van een buis voor de telefoondraden in de kelder en van houten blokken in de lintelen van de vensters;

Overwegende dat het Hof, het tweede vonnis a quo op punt 1 hierna bevestigend en de opdracht van de bij dit vonnis aangestelde deskundige op punten 2 en 3 hierna aanvullend, architect Slooven met de volgende zending gelast heeft;

1) na te gaan of er zich, sedert de bevindingen vermeld in het verslag van 4 januari 1956, nieuwe gebreken hebben voorgedaan, dewelke, de schade die er het gevolg van is, de aard, kostprijs en duur der herstellingen en de minderwaarde van het gebouw wegens onherstelbare gebreken te bepalen;

2) wat de afscheuringen en barsten betreft, na te of de verbindingssijzers in de betonpijlers werkelijk ontbreken; zo ja, te zeggen of dit een conceptiefout of een fout in de uitvoering betreft, met andere woorden of dit uit eigen beweging door de aannemer moest worden gedaan ofwel of de architect hem daartoe de nodige onderrichtingen moest geven;

3) wat de open vuren betreft, te zeggen of er plannen betreffende deze vuren aan de aannemer werden terhandgesteld; zo ja, of de werken gelijkvormig deze plannen uitgevoerd werden; in ieder geval, in de in het eerste verslag aangehaalde fouten te bepalen dewelke conceptiefouten zijn en dewelke fouten in de uitvoering;

Gezien, in gelijkvormig uittreksel overgelegd, het verslag door de aangestelde deskundige op 18 november 1959 ter griffie van dit Hof nedergelegd;

I. Laattijdigheid van de tegeneis wat de nog besproken gebreken betreft :

Overwegende dat, zoals dit reeds bij het vorig arrest vastgesteld werd, het kwestieus gebouw tegen vaste prijs opgericht werd en dat de eis in schadevergoeding niet gesteund is op het geheel of gedeeltelijk te niet gaan door een gebrek in de bouw, zelfs door de ongeschiktheid van de grond, doch dat, desniettemin luidens een vaste rechtspraak, de inontvangstneming van een gebouw slechts de zichtbare gebreken dekt en dat integendeel een vordering spruitend uit verborgen gebreken nog, op korte termijn na hunne ontdekking, mag worden ingeleid na de definitieve receptie;

Overwegende dat het verborgen karakter der thans nog besproken gebreken en de inleiding van de vorde-

ring op korte termijn reeds impliciet aangenomen werden bij het arrest van 14 januari 1959 waar dit, naar aanleiding van de hierboven vermelde overwegingen, de zending van de door de eerste rechter aangestelde deskundige heeft aangevuld op punten die slechts in betwisting konden komen na voorafgaandelijke aan-neming van deze twee voorwaarden;

Overwegende dat dit deel van het arrest echter niet met de kracht van het gewijsde bekleed is en dat appellant derhalve nog gerechtigd is deze twistpunten aan te snijden;

Overwegende dat de gebreken die aanleiding gaven tot de afscheuringen en barsten aan de voegen tussen de liggers en pijlers en de binnenmuren, in deze binnenmuren en in zekere plafonds (namelijk het ontbreken van verbindingssijzers en het metselen met cementmortel) klaarblijkelijk niet zichtbaar zijn;

Overwegende dat hetzelfde dient beslist wat betreft de gebreken waarmede de open vuren behept zijn, vermits, naar luid van het eerste deskundig verslag (blz. 46 en 47), hetwelk desbetreffend met geen afdoende argumenten door appellant betwist wordt, men slechts na verschillende gebruiken in bewoonde plaatsen over de kwaliteiten en de gebreken van open vuren kan oordelen en dat dienvolgens de in casu thans aangevoerde gebreken niet konden ontdekt worden bij de inontvangstneming op 14 januari 1954 van het nog volledig onbewoond gebouw;

Overwegende dat eerste geïntimeerde op 16 september 1954 aan appellant een aangetekende brief heeft gestuurd waarin hij hem liet weten dat hij zo-even de verschijning van barsten had vastgesteld die geen andere oorzaak konden hebben dan gebreken in de bouw (« Je viens de constater que l'immeuble... présente de nombreux vices de construction qui se révèlent actuellement par des décollements... Il est ainsi évident que les anciennes fissures dans les plafonds qui avaient été attribuées aux plafonneurs et qui m'avaient obligé à refaire du plafonnage proviennent en réalité des vices de construction qui vous sont imputables »); dat hij hem tevens aanmaande desaan-gaande contact te nemen met zijn architect en hem aankondigde dat hij de nodige maatregelen zou treffen om zijn rechten te vrijwaren;

Overwegende dat de gebreken aan de open vuren slechts geleidelijk werden waargenomen tussen juli en september 1954;

Overwegende dat tot in december 1954 tussen partijen nog onderhandelingen gevoerd werden betreffende deze beide kwesties, hetgeen onder meer blijkt uit een nota d.d. 4 december 1954 van appellant in antwoord op een brief van de architect van geïntimeerden;

Overwegende dat intussen, de hoofdeis door appellant reeds sinds 22 maart 1954 ingeleid zijnde, eerste geïntimeerde in november 1954 zijn besluiten aan appellant mededeelde waarin hij een tegeneis liet gelden;

Overwegende dat de omstandigheid dat deze tegeneis uiteindelijk slechts officieel op 14 februari 1955 bij betekende besluiten gesteld werd des te minder door appellant als een laattijdige vordering mag worden bestempeld daar hijzelf, bij zijn eigen conclusies op 20 januari 1955 betekend, reeds ten gronde op de tegeneis zijn argumenten liet gelden.

Overwegende dat alleszins de chronologie gevormd door al de hierboven vermelde data wel aantoonde dat de tegeneis op korte termijn ingesteld werd;

II. Gebreken in het grofwerk :

Overwegende dat uit de twee deskundige verslagen blijkt dat de afscheuringen en barsten essentieel te

wijten zijn enerzijds aan het gebruik van geprefabriceerde betonelementen — die bovendien te vers waren — voor het oprichten van binnenmuren en vloeren en anderzijds aan het ontbreken van verbindingsijsers tussen deze betonelementen en de betonpijlers en aan het metselen met cementmortel in plaats van half cement en half gemalen kalk;

Overwegende dat appellant niet aansprakelijk is voor de aanwending van de bouwmethode met geprefabriceerde elementen en dezer onvoldoende droogheid;

Overwegende dat hij integendeel om de twee andere redenen verantwoordelijk dient gesteld;

Overwegende inderdaad dat het thans onomstootbaar bewezen is dat er geen verbindingsijsers tussen de pijlers en de betonelementen geplaatst werden;

Dat appellant weliswaar in strijd met de formele vaststellingen in zijn aanwezigheid door de deskundige gedaan, het tegenovergestelde blijft volhouden doch tevergeefs daar hij geen enkel doeltreffend bewijs des-aangaande voorbrengt;

Overwegende dat hij even vergeefs voorhoudt dat hij alleszins hiervoor niet aansprakelijk dient gesteld daar het om een conceptiefout gaat;

Overwegende dat dit argument met het eerste onverenigbaar is, daar appellant in ieder geval wist dat hij deze verbindingsijsers moest plaatsen, vermits hij ze beweert geplaatst te hebben, dat hij dienvolgens ofwel de nodige onderrichtingen van de architect ontvangen had, ofwel zelf wist dat hij zulks moest doen;

Overwegende dat het advies van de deskundige, luidens hetwelk het wel om een fout in de uitvoering gaat en dat elke aannemer zulke ijzers uit eigen beweging moet plaatsen, bovendien doorslaggevend is (2e deskundig verslag, blz. 22);

Overwegende dat klaarblijkelijk een aannemer die dagelijks gebouwen opricht weten moet met welke bijkomende materialen dient gewerkt in verband met deze of gene hoofdbestanddelen van de bouw; dat dit niet alleen in casu geldt voor de verbindingsijsers doch ook nog voor het metselwerk;

Overwegende dat, indien het gebruik van geprefabriceerde en te verse betonelementen waarvoor appellant niet moet instaan op zichzelf barsten moest teweegbrengen, deze toestand aanzienlijk verergerd werd door de twee hierboven ontdekte gebreken waarvoor appellant wel aansprakelijk is;

Dat de eerste rechter deze verantwoordelijkheid terecht op de helft geraamd heeft; dat appellant geen enkel dienend argument vooropzet om het door hem beweerd overdreven karakter van deze verhouding te bewijzen;

Overwegende dat de ganse schade oordeelkundig door de deskundige als volgt berekend werd :

1) herstellingen plafonnering	30.000
2) schilderwerk	64.500
3) vloeren afdekken en schoonmaken en meubelen verplaatsen	12.000
4) verlies van genot	41.000
5) nieuwe barsten en verergering der vorige barsten bij de tweede expertise vastgesteld (forfaitair berekend op 10 % van posten 1, 2 en 3)	14.750
6) eerste herstellingen aan de plafonnering	2.000

Samen 164.250

Overwegende dat in strijd met de bewering van appelland, deze bedragen geenszins overdreven zijn; dat deze schattingen trouwens van nu af aan reeds grotendeels door bewijsstukken bevestigd worden, namelijk door de brief van 29 november 1958 van de N.V. « Office des Propriétaires » en de facturen van « La

Belgica », « Maison Doggett », « Lambert Pierson », enz.; dat zij voor het overige matig vastgesteld werden, namelijk wat post 5 betreft, dewelke niet anders dan forfaitair kon worden geraamd; dat het verlies van genot spruit uit de verminderingen die de huiseigenaar aan de huurders heeft moeten toestaan ten gevolge van de minderwaarde der appartementen;

III. Gebreken aan de open vuren :

Overwegende dat, overeenkomstig het lastenkohier, de open vuren van « het soort shunt of Aéras » (du genre Shunt ou Aéras) moesten zijn en van binnen met gepolijst cement bestreken;

Overwegende dat er, in het gebouw, drie schouwen bestaan, een voor de zesde verdieping die hier niet ter sprake komt, en twee die ieder — de éne links, de ander rechts — voor de verdiepingen van 1 tot 5 inbegrepen gemeenschappelijk voorzien zijn; dat de betwisting op de twee laatstgenoemde draagt;

Overwegende dat, luidens de vaststellingen van de deskundige, deze schouwen, die een gemeenschappelijke driehoekige pijp bezitten en een individuele verbindingspijp boven de haard de volgende misvormingen vertonen :

1) vijf open vuren staan op de gemeenschappelijke pijp vertakt in plaats van maximum drie;

2) de openingen naar de verbindingspijpen zijn te groot;

3) de sectie, in plaats van driehoekig, had cirkelvormig of vierkant moeten zijn;

4) de verbindingspijpen zijn te groot en ongunstig ingetrokken;

5) het algemeen profiel van de verbindingspijpen is niet oordeelkundig;

6) de pijpen werden niet met cement glad ge-maakt en de mortel vormt grove voegen;

Overwegende dat die gebreken niet volledig verholpen kunnen worden; dat om ze gedeeltelijk te verhelpen de schouwen afgebroken en heropgebouwd moeten worden en dat er dan nog een minderwaarde aan gehecht zal blijven;

Overwegende dat appelland beweert dat hij van wijlen architect Meurant geen detailplannen van de open vuren ontving en derhalve deze heeft moeten oprichten volgens mondelinge onderrichtingen die hem door deze bouwmeester gegeven werden;

Overwegende dat hij dit nochtans niet bewijst en evenmin dat hij deze beweerde mondelinge bevelen stipt zou hebben nageleefd;

Overwegende dat, bij ontstentenis hiervan of van het voorleggen van plans, het bewijs niet geleverd wordt dat het om een conceptiefout gaat waarvoor appelland niet aansprakelijk zou zijn;

Dat hij dienvolgens tegenover de meester van het werk voor de ganse schade verantwoordelijk dient gesteld vermits hij ofwel alleen ofwel minstens met de architect aansprakelijk is behalve wat de gebreken van de plannen of van de grond betreft (De Page T. III nr 322 en T IV nr 900);

Overwegende dat deze schade billijk op 104.000 F geschat werd;

IV. Slotrekening :

Overwegende dat de slotrekening tussen partijen dienvolgens als volgt luidt :

1) Door appelland aan eerste geïntimeerde verschuldigd :

Grofwerk : 164.250

2

82.125

Open vuren	104.000
Buis voor de telefoondraad	1.200
Houten blokken in de lintelen	2.000
	189.325
2) door geïntimeerden aan appellant verschuldigd :	35.000
Saldo	F 154.325

Om deze redenen :

Het Hof,
Rechtdoende in voortzetting van zake;
Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;
Alle andere en meer omvattende besluiten van de hand wijzende;

Doet het bestreden vonnis van 24 juli 1957 te niet daar waar dit appellant veroordeeld heeft om aan eerste geïntimeerde de hoofdsom van 94.950 F te betalen; wijzigende desbetreffend, brengt deze veroordeling op het hoofdbedrag van 154.325 F.

Bevestigt voor het overige beide bestreden vonnissen voor zover er over de beroepen bij het arrest van 14 januari 1959 niet definitief gevonnis werd;

Ontzegt eerste geïntimeerde het meer gevorderde;

Verwijst appellant in al de kosten van beroep, inbegrepen de kosten van het bijkomend deskundig verslag die door de eerste rechter voorbehouden werden.

HOF VAN BEROEP TE GENT

5e Kamer. — 12 december 1960.

Voorzitter : M. Maraite.

Raadsheren : M.M. De Vreese en Vanparijs.

Advocaat-generaal : M. Matthijs.

Advocaten : Mrs. Kempinaire (Avelgem) en M.J. Depraetere (Tielt)

1. Aanleg. — Vordering tot betaling van het bedrag van verschillende facturen hebbende elk betrekking tot een afzonderlijke koop-verkoop en levering. — Betalingen van koper op rekening van de ene of van de andere faktuur. — Samenbrengen van de verschillende schulden in één enkele algemene en ondeelbare afrekening. — Aanleg bepaald door totaal bedrag van het gevorderd saldo.
2. Aanleg. — Bepaald door de waarde van hetgeen, op grond van de laatste conclusiën van partijen, in betwisting blijft. — Geen betwisting van titel of oorzaak der schuldvordering. — Betwist bedrag lager dan 25.000 F. — Vonnis gewezen in laatste aanleg.
3. Aanleg. — Wedereisen. — Bedrag van ieder der wedereisen lager dan 25.000 F. — Niet ontstaan uit de overeenkomst die, of uit het feit dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt. — Geen samentelling met het bedrag van de hoofdeis toegelaten. — Wedereisen met verschillende oorzaak, de ene t.o.v. de andere — Evenmin mogelijkheid tot samentelling van hun respectievelijke bedragen. — Verknoctheid zonder uitwissel op aanleg. — Vonnis gewezen in laatste aanleg.

1. Wanneer de vordering strekt tot betaling van het bedrag van verschillende facturen, hebbende elk betrekking tot een afzonderlijke koop-verkoop en tot onafhankelijke leveringen, zijn de bepalingen van

artikel 23, al. 2 bevoegdheidswet, luidens dewelke ieder der verschillende punten van een eis, spruitende uit onderscheiden oorzaken, naar gelang zijn eigen waarde in eerste of in laatste aanleg gevonnis wordt, nochtans niet van toepassing, zo uit de omstandigheden der zaak en de uiteenzettingen van partijen zelf gebleken is dat de door de koper uitgevoerde betalingen niet op bepaalde facturen werden aangerekend, en daaruit moet worden afgeleid dat partijen, bij onderlinge overeenstemming, de verschillende schulden in één algemene en ondeelbare afrekening hebben samengevat; aanleg wordt in zodanig geval bepaald door het totaal bedrag van het gevorderd saldo.

2. T.a.v. de aanleg wordt het bedrag van de eis bepaald door de waarde van hetgeen, op grond van de laatste conclusiën van partijen, in betwisting blijft. Zo dit betwist bedrag de 25.000 fr. niet overschrijdt, terwijl de titel of de oorzaak van de schuldvordering niet betwist wordt, wat derhalve de toepassing van art. 24 bevoegdheidswet uitsluit, is het vonnis dat over deze betwisting uitspraak doet in laatste aanleg gewezen.

3. Ingeval tegen een hoofdvordering, waarvan het betwist bedrag lager ligt dan 25.000 fr. twee wedereisen worden ingesteld, waarvan ieder het bedrag van de laatste aanleg niet overschrijdt, mag, met het oog op het bepalen van de waarde van het geschil, het bedrag van de hoofdeis met dit van de wedereisen niet samengeteld worden, zoals voorzien bij artikel 37, al. 3, bevoegdheidswet, wanneer noch de ene, noch de andere wedereis zijn ontstaan vindt in de overeenkomst of het feit dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt. Samentelling van het bedrag der beide wedereisen is eveneens niet toegelaten, wanneer zij, hoewel verknoccht, respectievelijk een verschillende oorzaak hebben.

Het vonnis dat het geding beslecht is dan ook in laatste aanleg gewezen.

Demuynck René t/ Vanderplaetse Walter.

Advies O.M.

1. De heer Demuynck, René, handelaar te Anzegem, is binnen de wettelijke termijn en naar regelmatige vorm, in hoger beroep gekomen tegen een vonnis op tegenspraak gewezen door de rechtbank van koophandel te Kortrijk op 5 mei 1959 hem betekend op 24 juni 1959.

Bij deze beslissing werd appellant, op vordering ingesteld door geïntimeerde, de heer Vanderplaetse Walter, aardappelhandelaar te Waregem, veroordeeld tot betaling aan laatstgenoemde van een bedrag, 30.404 Fr. groot, met de morarente te rekenen van 17 oktober 1958 tot op 18 december 1958, datum der dagvaarding, en meer de rechterlijke intresten sedert laatstvermelde datum.

2. Bedoeld bedrag vertegenwoordigt het saldo door appellant aan geïntimeerde verschuldigd, wegens koop-verkoop en leveringen van plantgoed, voorwerp van 5 verschillende facturen, te weten :

1) faktuur dd. 26 oktober 1954 :	42.717 F
2) faktuur dd. 15 november 1954 :	50.426 F
3) faktuur dd. 15 december 1954 :	68.733 F
4) faktuur dd. 18 december 1954 :	32.516 F
5) faktuur dd. 29 januari 1955 :	6.529 F

Totaal : 200.921 F

De oorspronkelijke eis van geïntimeerde had het door

appellant op voormeld bedrag verschuldigd saldo bepaald op 39.404 F.

Naar aanleiding van de door appellant vóór de eerste rechter gedane opwerpingen, naar luid derwelke hij, op rekening van het bedrag van 200.921 F verscheidene opeenvolgende betalingen zou hebben verricht tot beloop van een totaal bedrag van 173.517 F waardoor hij aldus bekende nog enkel schuldig te zijn een saldo van 27.404 F, en niet 39.404 F heeft geïntimeerde de door appellant opgegeven betalingen aanvaard, met uitzondering nochtans van een bedrag van 3.000 F, waarvan de beweerde betaling ten voordele van geïntimeerde niet bewezen werd, daar het enkel om een storting ging van appellant op het krediet van zijn eigen bankrekening.

Dienvolgens, heeft geïntimeerde zijn oorspronkelijke eis enkel herleid tot :

200.921

— 170.517 (en niet 173.517 F)

30.404 F

Op grond van de laatste conclusies van partijen vóór de eerste rechter, had de betwisting betreffende het wegens bedoelde koop-verkoop en leveringen door appellant nog verschuldigd bedrag, dus nog enkel tot voorwerp het verschil tussen de door appellant erkende schuld van 27.404 F en het door geïntimeerde geëiste bedrag van 30.404 F, hetzij 3000 F, wat door het aangevochten vonnis trouwens uitdrukkelijk wordt vastgesteld.

3. Bij zijn eerste besluiten vóór de eerste rechter, heeft appellant, — oorspronkelijk verweerder —, echter :

a) doen gelden dat hij, voor rekening van geïntimeerde, aan zekere Demeyere, op 5 april en 19 oktober 1955, respectievelijk 8000 en 10.000 F, samen 18.000 F zou hebben betaald wegens kosten van vervoer;

b) een wedereis tegen geïntimeerde ingesteld, strekkende tot betaling door laatstgenoemde van een bedrag, 11.600 F groot, wegens het rollen, voor rekening van geïntimeerde, in maart of april 1956, van ongeveer 55 ton aardappelen, het ontkiemen van deze koopwaar, het terug vullen en toenaaien der zakken, en het laden op de vrachtwagens van zekere heer Cools, uit Deinze.

Daar appellant van deze tweevoudige bewering geen bewijzen kan voorleggen, doch hiervan bewijsaanbod door middel van getuigen deed, heeft de eerste rechter vastgesteld dat appellant, niet de wettelijke, doch de gerechtelijke schuldvergelijking inriep, en derhalve de twee eisen van appellant een wedereis uitmaakten. Onder de beschouwing dat de hoofdeis van geïntimeerde in staat van wijzen was, terwijl deze dubbele wedereis onderzoeksmaatregelen vergde, en aldus het be-rechten van de hoofdeis ten eerste zou vertraagd worden, heeft de rechtbank deze wedereis afgewezen als zijnde niet ontvankelijk.

Uit hetgeen voorafgaat blijkt dat de aanleg en derhalve de al dan niet ontvankelijkheid van het hoger beroep « ratione summae » in deze zaak ambtshalve en hoofdzakelijk de aandacht moeten gaande maken.

In dat verband, dienen verscheidene vragen te worden opgelost :

1) De oorspronkelijke vordering van geïntimeerde betreft weliswaar de betaling van het bedrag van 5 verschillende facturen, van verschillende data, hebbende elk betrekking op een afzonderlijke koop-verkoop en levering zodat, in verband met de aanleg, deze vordering zoveel verschillende oorzaken zou hebben als er verschillende kopen-verkopen en leveringen

waren, en de bedragen van de koopprijs op elk der facturen vermeld dus niet zouden mogen samengesteld worden, doch elk dezer verrichtingen naar haar eigen waarde in acht zou dienen te worden genomen (art. 23 bevoegdheidswet).

Derhalve zou t.o.v. de koop-verkoop en levering, voorwerp van de jongste faktuur dd. 29 januari 1955, het aangevochten vonnis in laatste aanleg geweest zijn, vermits het bedrag van deze faktuur slechts 6.529 F bereikt, en zou het hoger beroep slechts ontvankelijk blijken t.o.v. de kopen-verkopen en leveringen, voorwerp van de 4 oudere facturen, waarvan elk een bedrag omvat dat de 25.000 F overschrijdt. Men merkte evenwel op dat, uit de omstandigheden der zaak en de uiteenzettingen van partijen zelf, gebleken is dat de betalingen door appellant, vóór het instellen van de oorspronkelijke vordering verricht, gewoonlijk niet op bepaalde facturen betrekking hadden, doch op rekening van de ene of van de andere faktuur, zodat het door geïntimeerde bij zijn oorspronkelijke vordering geëiste saldo van 39.404 F niet kan onderverdeeld worden in zoveel franken reeds betaald of nog verschuldigd op de ene faktuur en in zoveel andere franken reeds betaald of nog verschuldigd, op de andere.

Aan de andere kant, vertoonde het verweer van appellant tegen deze oorspronkelijke vordering, meer bepaald de door hem op rekening gedane betalingen hetzelfde kenmerk van ondeelbaarheid, zodat de rechter geen uitspraak kan, noch kon, doen t.o.v. een der onderdelen van de oorspronkelijke eis zonder tegelijkertijd, en op grond van dezelfde beweegredenen, de andere onderdelen ervan te berechten.

Op grond van deze vaststellingen, menen wij dat in onderhavig geval, enkel het oorspronkelijk geëiste saldo van 39.404 frank in aanmerking dient te worden genomen met het oog op het bepalen van de aanleg.

Trouwens, in zodanige gevallen, is de rechtspraak deze oplossing terecht bijgetreden en meer bepaald de rechtspraak van het Hof van beroep te Gent (zie Gent, 21 november 1906, Pas. 1907, II, 100; Gent, 30 april 1949, Pas. 1949, II, 60. Zie ook Rb. Gent, 24 december 1906, Pas. 1909, III, 12, en vgl. Bontemps, B. II, blz. 776, n° 9, en De Paepe, B. I, blz. 185, n° 28).

2) Wat echter in zake opvallend is, betreft de volgende vaststelling :

In verband met de hoofdeis van geïntimeerde, herleid van 39.404 frank tot 30.404 frank, heeft appellant, zonder in enigerlei mate de titel of de oorzaak van geïntimeerde's schuldvordering te betwisten, — wat derhalve de toepassing van artikel 24 — bevoegdheidswet uitsluit (zie A.P.R., Tw. Beroep in burgerlijke zaken en in zaken van koophandel, n° 59; R.P.D.B., Tw. Compétence en matière civile et commerciale, n° 999 en volg.) zich ertoe beperkt de gegrondheid van de schuldvordering te erkennen tot beloop van 27.404 frank en enkel het resterend bedrag van 3.000 frank te betwisten, beweerend dat hij dit bedrag betaald had.

Daar, t.o.v. de aanleg, het bedrag van de eis bepaald wordt door de waarde van hetgeen op grond van de laatste conclusiën van partijen, in betwisting blijft (zie :R.P.D.B., Eodem verbo, n° 836, en de aldaar vermelde rechtsleer en rechtspraak, Adde; Rb. Brussel, 2 december 1952, J.T. 1952, 657; Rb. Kortrijk, 14 december 1951, J.T. 1952, 167; Gent, 11 oktober 1955, R.W. 1955-1956, 1191), lijdt het dus geen twijfel dat, in onderhavig geval, en enkel t.o.v. de oorspronkelijke vordering van geïntimeerde, het aangevochten vonnis in laatste aanleg gewezen werd, en het hoger beroep

van appellant dus niet ontvankelijk is « defectu summae ».

3) Wordt echter de waarde van onderhavig geschil, en derhalve de aanleg, niet beïnvloed door de weder-eis van appellant?

Er dient vooreerst het volgende te worden opgemerkt: ofschoon appellant vóór de eerste rechter zijn vordering tot betaling door geïntimeerde van 18.000 frank wegens voor zijn rekening beweerde betaling van vervoerkosten, als een verdedigingsmiddel tegen de hoofdzakelijke eis blijkt te hebben voorgesteld, heeft hij enkel zijn vordering tot betaling door geïntimeerde van 11.600 frank, wegens vergoeding voor verhandeling, ontkiëming en herladen van 55 ton aard-appelen, bij wijze van wedereis ingesteld. Beide tegen-vorderingen, elk op zich zelf beschouwd, dienen nochtans als een werkelijke wedereis te worden aangezien. Inderdaad, appellant is, zowel bij zijn eerste tegen-vordering als bij zijn tweede, tegen geïntimeerde, — de oorspronkelijke eiser, — offensief opgetreden, en heeft in zijn voordeel van de rechter de erkenning gevorderd tegen geïntimeerde, van een recht zowel op terugbetaling van 18.000 frank als op betaling van 11.600 frank, terwijl hij, door het bewijsaanbod door middel van getuigen van zijn beweringen, waarvan hij geen schriftelijke of andere bewijzen had, eigenlijk de gerechtelijke schuldvergelijking inriep.

Beide tegenvorderingen van appellant beantwoordden dus wel degelijk aan het begrip en de bepaling van de wedereis zoals dit begrip en die bepaling vastgesteld werden door de rechtsleer en de rechtspraak (zie R.P.D.B. Eodem verbo, n° 1325 tot 1338 en Addendum onder 6°, al. 3; Cass. 15 mei 1913, Pas. 1913, I, 239), en zelfs door de wetgever tijdens de besprekingen van artikel 8 der wet van 15 maart 1932, waarbij o.m. artikel 37 der bevoegdheidswet gewijzigd wordt (zie Parl. Besch., Senaat 1931, n° 94; Kamer 1931-1932, n° 142).

Het bij voormelde wet gewijzigde artikel 37 omvat twee bepalingen die, in onderhavig geval, van belang zijn:

1) Buiten de rechtbanken van eerste aanleg, nemen de andere rechtbanken enkel kennis van de wedereisen die ontstaan uit de overeenkomst of uit het feit, dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt;

2) de aanleg wordt bepaald door het samenstellen van het bedrag van de hoofdeis en van het bedrag van de wedereis, die hetzij uit de overeenkomst of uit het feit dat de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt, hetzij uit het vexatoir en roekeloos karakter van die vordering, ontstaat.

Het Hof kent de betwisting welke de rechtspraak verdeelt met betrekking tot de vraag of « het feit dat aan de grondslag ligt van de oorspronkelijke vordering » al dan niet hetzelfde is als « dezelfde oorzaak » waaruit de verschillende punten van een eis voort-spruiten (artikel 23 bevoegdheidswet). Sommige rechterlijke beslissingen hechten aan het woord « feit » in artikel 37 dezelfde betekenis als aan de « oorzaak » van artikel 23, en eisen derhalve dat hoofdeis en wedereis werkelijk dezelfde oorzaak zouden hebben, of op dezelfde overeenkomst zouden gesteund zijn, opdat voor het bepalen van de aanleg hun bedrag zou mogen samengeteld worden (Sic.: Rb. Kooph. Brussel, 30 november 1949, R.G.A.R. 1951, 4747; Jur. comm. Brux. 1950, 65 met noot R.D.; 10 februari 1948 en 23 april 1948 Jur. Comm. Brux. 1950, 77 met noot R.D.; 6 mei 1957, Jur. Comm. Brux. 1950, 87 met noot R.D.).

Daarentegen hebben wij gemeend te mogen voorhouden dat de beide begrippen « feit » en « oorzaak » niet

dezelfde inhoud hebben, en dat nl. het « feit dat aan de grondslag ligt van de oorspronkelijke vordering » ruimer is dan de « oorzaak » bedoeld bij artikel 23 der bevoegdheidswet. Uw Hof is, bij zijn arrest van 12 maart 1951, dat na dit advies gewezen werd, deze zienswijze bijgetreden (R.W. 1951-1952, 264), en heeft deze opvatting naderhand bevestigd bij zijn arrest van 28 februari 1956, R.W. 1955-1956, 1522 en noot F.B.), terwijl in tussen het Hof van beroep te Brussel ook in zodanige zin heeft beslist (Brussel, 7 maart 1952, Jur. Comm. Brux., 1953, 246 met noot R.D.).

In de onderhavige zaak blijkt evenwel dit verschil van zienswijze zelfs niet te moeten in acht genomen worden, omdat het, naar ons oordeel, werkelijk geen twijfel lijdt dat noch de eerste wedereis van appellant, betreffende de vordering tot betaling van 18.000 frank noch de tweede wedereis van zelfde partij, betreffende de vordering tot betaling van 11.600 frank, zijn ontstaan vindt in het feit of de overeenkomst, dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt.

De eerste wedereis houdt inderdaad geen het minste, zelfs zo ruim mogelijk opgevat, verband met de kopen-verkopen en de leveringen van plantaardappelen van geïntimeerde aan appellant, en voorwerp van de fakturen, waarvan het saldo door geïntimeerde hoofdzakelijk gevorderd werd; de betaling der som van 18.000 frank, door appellant bij deze wedereis van appellant gevorderd, betreft inderdaad kosten van vervoer gedaan op 5 april en 19 oktober 1955, dus lang na de data der voormelde fakturen, zodat dit vervoer ook niet tot voorwerp had de hoeveelheden plantaard-appelen bij voormelde fakturen bedoeld.

Wat de tweede wedereis betreft, wijst het tijdstip waarop appellant beweert de 55 ton aardappelen te hebben gerold, ontkiëmd, in zakken gevuld, en op vrachtwagens geladen — nl. maart of april 1956 — andermaal op gebrek aan verband tussen de kosten door al deze beweerde verrichtingen gedaan (11.600 fr.) en de kopen-verkopen en leveringen, oorzaak van de hoofdeis door geïntimeerde ingesteld.

Bedragen van hoofdeis en van beide wedereisen, of van één der wedereisen, mogen dus niet samengeteld worden om de aanleg te bepalen. Elk der vorderingen dient afzonderlijk te worden beschouwd, en de ontvankelijkheid van het hoger beroep ten opzichte van elk der vorderingen wordt bepaald volgens hun eigen respectievelijke waarde. Dit is in zake ook waar voor de beide wedereisen de ene ten opzichte van de andere, want beide wedereisen hebben blijkbaar een verschillende oorzaak, en hun waarde of bedrag mogen derhalve ook niet worden samengeteld.

Tenslotte wordt de toestand, in verband met de aanleg, dus als volgt ontleed:

a) Hoofdeis (betwist bedrag)	3.000 F
b) Eerste wedereis	18.000 F
c) Tweede wedereis	11.600 F

zonder mogelijkheid voor samentelling ofwel van 3.000 frank met (18.000 + 11.600) 29.600 frank, ofwel van 18.000 frank met 11.600 frank.

Want, in laatste instantie, dient dan nog te worden opgemerkt, dat, zo hoofdeis en wedereisen in onderhavig geval wellicht wel als verknocht kunnen worden beschouwd, dergelijke verknochtheid evenwel niet voldoende is opdat hoofdeis en beide wedereisen zouden mogen samengesteld worden; ze moeten werkelijk uit dezelfde oorzaak, of uit hetzelfde feit voort-spruiten, « quod non » (zie Gent, 12 maart 1951, R.W. 1951-1952, 264 en ons advies; P.A. 1951, 132, R.P.D.B. Eodem verbo, n° 974 en aldaar vermelde rechtspraak).

Wij besluiten dienvolgens tot de afwijzing van het hoger beroep als zijnde niet-ontvankelijk « defectu tu dummae ».

Arrest

Overwegende dat het beroep regelmatig is naar tijd en vorm;

Overwegende dat de oorspronkelijke eis door geïntimeerde ingesteld bij exploit dd. 18 december 1958 er toe strekt van appellant betaling te bekomen van de som van 39.404 frank meer de verwijs- en gerechtelijke intresten wegens slot van prijs van 5 achtereenvolgende leveringen van plantgoed welke het voorwerp uitmaken van de hieronderbepaalde facturen :

1° factuur dd. 26 oktober 1954	F 42.717,—
2° factuur dd. 15 november 1954	50.426,—
3° factuur dd. 15 december 1954	68.733,—
4° factuur dd. 18 december 1954	32.516,—
5° factuur dd. 29 januari 1955	6.529,—

Totaal : F 200.921,—

Overwegende dat, op de bewering van appellant als zou hij op voormelde som verscheidene afkortingen gestort hebben voor een gezamenlijk bedrag van 173.517 frank en derhalve slechts nog een saldo van 27.404 frank verschuldigd zijn, geïntimeerde de door appellant opgegeven betalingen heeft aanvaard met uitzondering van een bedrag van 3.000 frank waarvan de betaling niet bewezen werd;

dat dienvolgens geïntimeerde zijn eis heeft herleid tot de som van 30.404 frank terwijl appellant het saldo ten belope van 77.404 frank erkent zodat nog slechts 3.000 frank betwisting was voor de eerste rechter;

dat, hoewel het hier gaat om vijf van elkaar onafhankelijke leveringen, de beschikkingen van artikel 32 par. 2 der wet van 25 maart 1876 luidens dewelke « ieder der verschillende hoofden van een eis spruiten de uit verschillende oorzaken naar gelang zijn eigen waarde in eerste of in laatste aanleg gevonnist wordt » nochtans ter zake niet van toepassing zijn vermits uit de omstandigheden der zaak en de uiteenzettingen van partijen zelf gebleken is dat de door appellant uitgevoerde betalingen niet op bepaalde facturen sloegen en daaruit moet worden afgeleid dat de partijen bij onderlinge overeenstemming de verschillende schulden in een algemene en ondeelbare afrekening hebben samengevat waarop luidens de laatste door hen in eerste aanleg genomen besluiten er nog slechts een som groot 3.000 frank in betwisting blijft (Beroep Gent 21 november 1906, Pas. 1907, II, 100; Beroep Gent 30 april 1919, Pas. 1950, II, 60);

dat derhalve dezer laatste som alleen in aanmerking dient genomen te worden om de bevoegdheid en de aanleg te bepalen;

Overwegende daarenboven dat appellant in generlei mate de titel of de oorzaak van geïntimeerde's schuldvordering betwist wat mitsdien de toepassing van artikel 24 van voormelde bevoegdheidswet uitsluit;

Overwegende dat het ook niet past om de waarde van het geschil te bepalen, bij toepassing van artikel 37 par. 3 van dezelfde wet, het bedrag van de hoofdeisen en het bedrag van de door appellant ingestelde tegeneisen samen te tellen, vermits het geen twijfel lijdt dat noch de ene noch de andere tegeneis zijn ontstaan vindt in de overeenkomst of het feit dat aan de oorspronkelijke vordering ten grondslag ligt;

Overwegende inderdaad dat deze beide tegeneisen waarbij appellant door de eerste, wegens vervoerkosten gedaan voor rekening van geïntimeerde op 5 april 1955

en 19 oktober 1956, en door de tweede, wegens het rollen en het ontkiemen in maart of april 1956 van 55 ton aardappelen, betaling van de onderscheidenlijke sommen van 18.000 frank en 11.600 frank vordert geen het minste verband houden met een der vroegere door partijen tussen 26 oktober 1954 en 29 januari 1955 gesloten kopen plantaardappelen;

Overwegende dat zulks ook waar is voor gezegde tegeneisen de ene ten opzichte van de andere daar, hoewel zij wellicht als verknocht kunnen worden beschouwd, zij echter beide blijkbaar een verschillende oorzaak hebben en hun bedragen derhalve ook niet samengeteld mogen worden (R.P.D.B. V° Compétence en Matière Civile et Commerciale n° 974);

Om die redenen :

Het Hof,

Gelet op artikel 24 der wet van 15 juni 1935;

Gehoord in openbare terechtzitting de heer advocaat-generaal Matthys in zijn eensluidend advies;

Alle andere of strijdige conclusiën verwerpend, verklaart het beroep onontvankelijk « defectu summae » en veroordeelt appellant tot de kosten van de aanleg;

Beveelt de afscheiding der kosten op het hoger beroep gevallen ten bate van Mr. Cruyt, pleitbezorger, die ter terechtzitting van heden bevestigt het grootste deel derzelfde te hebben voorgeschoten.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE ANTWERPEN

3e Kamer. — 27 februari 1961.

Allerechtsprekendrechter : M. Van Camp.

O.M. : M. Kinart.

Advokaten : Mrs. Collin en Vantomme.

Afbetalingsovereenkomsten. — Financieringskontraakt. — Toepassing der wet van 9 juli 1957. — Bevoegdheid van de Rechtbank van de woonplaats van de verweerder. — Bepaling van openbare orde.

Als essentiële voorwaarde van een lening op afbetaling geldt, dat de lening door een derde verstrekt wordt tot betaling van de prijs van een lichamelijk roerend goed en terugbetaalbaar is in een bepaald aantal termijnen. Dit was in het aan de rechtbank onderworpen geschil het geval. (Zie nader het vonnis.)

Krachtens artikel 22, par. 2 der wet van 9 juli 1957 op de afbetalingsovereenkomsten, worden alle geschillen aanhangig gemaakt voor de bevoegde rechter van de woonplaats van de koper of de geldopnemer. Deze bepaling is van dwingend recht, zodat elke andersluidende overeenkomst moet geacht worden in strijd te zijn met de openbare orde. Het niet naleven van voormelde bepaling heeft een betrekkelijke nietigheid van dwingend recht tot gevolg. Een verschijnende verweerder kan de bevoegdheid ratione loci van een andere rechter aanvaarden, doch die aanvaarding moet dan uitdrukkelijk vastgesteld worden.

Veso-Krediet t/ Mayne.

Overwegende dat de procedure regelmatig is naar de vorm;

Overwegende dat de eis strekt tot solidaire veroordeling van verweerders in betaling van 79.678,— F. plus intresten en kosten, op grond van een lenings-

kontrakt van 22 juli 1958, waarvan de voorwaarden niet werden voldaan ;

Overwegende dat volgens de overeenkomst van 2 juli 1958 verweerders inderdaad solidair een bedrag van 65.000,— F. ontleenden, te vermeerderen met interesten en kosten, samen 76.710,— F. terugbetaalbaar door middel van 30 maandelijks storting van 2.557,— F. ieder, de 20ste van elke maand vanaf 20 augustus 1958 tot 20 januari 1961 ;

Bevoegdheid :

Overwegende dat artikel 7 der overeenkomst bepaalt dat alle betwistingen spruitende uit het kontrakt uitsluitend onder de bevoegdheid vallen der Rechtbank van Antwerpen ;

Overwegende dat verweerders staande houden dat het kontrakt in werkelijkheid een financieringskontrakt op afbetaling is, vallende onder toepassing der Wet van 9 juli 1957, zodat enkel de Rechtbank van de woonplaats van verweerder, hetzij de geldlener, hetzij de koper van het gefinancierde voorwerp, bevoegd is, of Charleroi voor eerste verweerder en Mechelen voor tweede verweerder (art. 22 al. 2 der Wet van 9 juli 1957) ;

Overwegende dat verweerders hun thesis steunen op een ontvangstbewijs met firmanaam van eiseres in hoofding, waarbij eerste verweerder verklaart « in goede staat te hebben ontvangen van de verkoper Garage Onclinx een caravan 1958 nieuw, hetwelk betrekking heeft op het financieringskontrakt nr 173 d.d. 22 juli 1958 ;

Overwegende anderzijds dat aanlegster gewag maakt van een verklaring die eerste verweerder op zelfde datum 22 juli 1958 ondertekende en waarin hij bevestigt dat het aangevraagde krediet van 15.000,— F. enkel dient om een schuldvordering te betalen aan de heer Onclinx en bijgevolg niet valt onder toepassing van de wet van 9 juli 1957 ;

Overwegende dat dient onderzocht : 1°) of de overeenkomst van 2 juli 1958 onder toepassing valt van de wet van 9 juli 1957 ; 2°) of zelfs in het bevestigend geval artikel 22/2° dezer wet betreffende de bevoegdheid van openbare orde is zodat in dit geval partijen er niet mogen van afwijken ;

I. Toepassing der Wet van 9 juli 1957 :

Overwegende dat volgens artikel 1 der Wet bedoeld worden : « elke overeenkomst, ongeacht onder welke benaming of in welke vorm, waardoor een andere persoon dan de verkoper, hetzij aan de verkoper in plaats van de verkrijger, hetzij aan de koper, binnen de perken der wet, de prijs ter hand stelt van een lichamenlijk roerend goed of een dienst die er aan onderworpen is, terwijl de verkrijger zich verbindt het verschuldigde aan de derde terug te betalen in tenminste drie termijnen » ;

Overwegende dat de wetgever drie soorten rechtshandelingen op het oog heeft : a) de verkopen in de zin van de wet, b) de dienstverhuringen ; c) de leningen in de zin der wet ; (A.P.R. Vbo Afbetalingsovereenkomsten nr 703 e.v.) ;

Overwegende dat de essentiële voorwaarde van een zulkdanige lening is toegestaan te zijn tot betaling van de prijs van een lichamenlijk roerend goed en terugbetaalbaar in een bepaald aantal termijnen (A.P.R. Vbo Afbetalingsovereenkomsten nr 743) ;

Overwegende dat het ontvangstbewijs van 22 juli 1958 opgesteld op firmapapier van aanlegster ter vol-

doening van recht bewijst dat aanlegster wist dat de lening moest dienen tot financiering van een aankoop van een lichamenlijk roerend goed (financieringskontrakt nr 173) ;

Overwegende derhalve dat zij haar onwetendheid niet kan voorwenden op grond van de verklaring op zelfde dag ondertekend vermits zij zelfs de naam van de verkoper, zagezegde schuldeiser, Onclinx ,opgeeft, klaarblijkelijk omdat eerste verweerder niet beschikte over het nodige voorschot ;

Overwegende dat het mogelijk is een lening voor te stellen als vreemd aan elke betalingsovereenkomst, op voorwaarde evenwel dat geen simulatie of wetsontduiking bewezen zij (hetgeen in casu wel het geval is) ; dat derhalve op heden dient geoordeeld dat de rechtshandeling wel degelijk een lening op afbetaling is in de zin der wet (A.P.R. Vbo Afbetalingsovereenkomsten nr 711) ;

II. Is artikel 22, al. 2 van openbare orde ?

Overwegende dat de speciale regeling in zake ratione loci een toevoeging betekent aan de wet op de bevoegdheid als art. 43 ter ;

Overwegende dat verweerder weliswaar in het kontrakt van 22 juli 1958 in artikel 7 de uitsluitende bevoegdheid erkende der Rechtbanken van Antwerpen ;

Overwegende nochtans dat de regel van art. 22 al. 2 een bepaling is van dwingend recht zodat het bij voorbaat afstand doen van de toepassing in strijd dient geacht te worden met de openbare orde en het niet-naleven van de bepaling betreffende nietigheid van dwingend recht voor gevolg heeft ; (A.P.R. Vbo Afbetalingsovereenkomsten nr 1088) ;

Overwegende weliswaar dat een verschijnende verweerder de bevoegdheid ratione loci van een ander rechter kan aanvaarden in welk geval de Rechtbank deze aanvaarding moet vaststellen ;

Overwegende nochtans in zake verweerders de onbevoegdheid ratione loci inroepen en de Rechtbank zoals hoger gezien heeft vastgesteld dat het kontrakt van persoonlijke lening gesimuleerd was en in werkelijkheid een lening op afbetaling is in de zin der Wet van 9 juli 1957 ; dat dus verweerders recht hebben op de bescherming van art. 22 al. 2 (Parl. Besch. Senaat 1956 57 nr 91 bl. 43) - (A.P.R. Vbo Afbetalingsovereenkomsten nr 688) ;

Overwegende derhalve dat dient geoordeeld te worden dat de Rechtbank van Antwerpen onbevoegd is om over de eis te oordelen en de verdere gegrondheid niet kan onderzoeken ;

Om deze redenen :

De Rechtbank,

Gehoord het gedeeltelijk eensluidend advies van de heer A. Kinart, Substituut-Procureur des Konings, gegeven in de Nederlandse taal, ter openbare zitting van 27 februari 1961 ;

Rechtdoende op tegenspraak ;

Alle andere of strijdige besluiten verwerpende ;

Verklaart zich onbevoegd ratione loci, bij toepassing van artikel 22 al. 2 der Wet van 9 juli 1957 ;

Stelt al de kosten ten laste van aanlegster ;

NOOT : Zie buiten de in het vonnis aangehaalde referenties : A. Houtekier, Het afbetalingscontract, 1958, o.a. nrs 24 e.v. en 166.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE GENT

2e Kamer. — 18 november 1960.

Voorzitter : M. Lefèvre.

Rechters : M.M. De Vriendt en Dhanens.

Advokaten : Mrs. J. Eeckhout en L.J. Martens.

Arbeidsongeval. — Wijze waarop de bestendige arbeidsongeschiktheid moet worden berekend. — Onderscheid tussen in abstracto geschatte ongeschiktheid en vermindering van economische vaardigheid.

Wanneer de arbeidsongeschiktheid bestendig is dient ze te worden beraamd, gelet op de gezamenlijke werkactiviteiten, die het slachtoffer nog in staat is regelmatig te verrichten, rekening houdend met de voor hem nog bestaande aanwervingsmogelijkheden. De bepaling van de werkongeschiktheid moet derhalve geschieden door de vergelijking van de economische vaardigheid van de werknemer vóór het ongeval en deze die hem na het ongeval en zijn consolidatie nog overblijft.

Het komt overeen met de bedoeling van de werkgever en het is logisch de methode der verminderende samenvoeging op de overblijvende werkonbekwaamheden toe te passen, d.w.z. dat het percentage der tweede werkonbekwaamheid moet berekend worden op de bekwaamheid, die overblijft na de vaststelling der eerste onbekwaamheid.

Een in abstracto geschatte werkongeschiktheid van 45 t.h. wordt in het onderhavig geval economisch op 90 t.h. bepaald (zie nader het vonnis).

N.V. De Verenigde Meesters t./Gevaert.

Gezien de stukken, onder meer de uitgifte van een vonnis op 28 juli 1960 door het Vrederecht van het tweede kanton te Gent uitgesproken ;

Overwegende dat het beroep en het incidenteel beroep regelmatig en tijdig werden ingesteld ;

Overwegende dat de appellante verklaart uitdrukkelijk te verzaken aan het middel getrokken uit de verjaring van de wedereis.

Overwegende dat, wanneer de werkongeschiktheid bestendig is, wat ter zake het geval is, ze dient te worden geraamd «gelet op de gezamenlijke werkactiviteiten welke het slachtoffer nog in staat is regelmatig te verrichten» ;

(Verbr. 13 april 1959 ; R.W. 1959-1960, blz. 731).

Overwegende dat er bij deze raming rekening dient te worden gehouden met de aanwervingsmogelijkheid die nog voor het slachtoffer bestaan (vergelijk : Verbr. 22 mei 1959, Pas. I. 1959, blz. 96) ;

Overwegende dat de vaststelling van de werkongeschiktheid bij bestendige werkongeschiktheid dus moet geschieden door de vergelijking van de economische vaardigheid van de werknemer vóór het ongeval en deze die hem overblijft na het ongeval en zijn consolidatie. (Van Goethem, Leen en Geysen, Sociaal Zekerheidsrecht, blz. 363 ; Delaruwière en Namèche, Accidents de Travail, 2de uitgave 1947, blz. 247, nr 198).

Overwegende dat de deskundigen op grond van weegredenen die de rechtbank overneemt de bestendige werkongeschiktheid van de geïntimeerde aan de hand van de officiële Belgische Invaliditeitsschaal hebben bepaald op 45 procent hetzij :

1° de hypoacusie links 712 = 8% ;

2° de vertigo volgens artikel 715 = 5% ;

3° de stoornissen van het spreken, het zwelgen en het ademen volgens artikel 575 op 35% ;

Dat het onder die voorwaarden door de rechtbank dient te worden uitgemaakt welke de weerslag is van deze in abstracto geschatte werkongeschiktheid op de economische vaardigheid van de geïntimeerde om de graad van de werkongeschiktheid te kunnen bepalen die door de wetgever wordt bedoeld in de wetgeving op de arbeidsongevallen ;

Overwegende dat de geïntimeerde een arbeider is die 58 jaar oud is en het beroep van grondwerker uitoefende ;

Overwegende dat het derhalve voor de hand ligt dat de vermelde hypoacusie niet van aard is om een welkdanige weerslag te hebben op de gezamenlijke werkactiviteiten die de geïntimeerde nog in staat is regelmatig uit te oefenen ;

Overwegende dat men, om de inzichten van de wetgever en de logische redenering het meest te benaderen, de methode der verminderende samenvoeging moet toepassen op de overblijvende werkonbekwaamheden, d.w.z. dat het percentage der tweede werkonbekwaamheid moet worden berekend op de bekwaamheid die overblijft na de vaststelling der eerste onbekwaamheid ($35\% + 5\%$ van $65\% = 38,25\%$ in die zin ; Van Goethem, Leen en Geysen, opus cit. blz. 365 ; Delaruwière et Namèche, Opus cit. blz. 234) ;

Overwegende dat de aanwervingsmogelijkheden die reeds eerder beperkt zijn voor een 58-jarige ongeschoolde arbeider die volledig werkbekwaam is, beslist nog in aanzienlijke mate voor hem zullen verminderen, zo hij een bestendige functionele werkongeschiktheid oploopt waarbij (aanvaard : lees) ademnood heeft bij de minste inspanning (zie het verslag van Dr Delie blz. 7) ;

Overwegende dat er op grond van deze beschouwingen aanleiding toe bestaat om de vermindering van de economische vaardigheid van de geïntimeerde te schatten op 90 procent.

Overwegende dat de gevolgen van de door de geïntimeerde opgelopen functionele werkongeschiktheid, gewis niet zo erg zouden geweest zijn moest hij niet op het ogenblik van het arbeidsongeval de leeftijd van 58 jaar hebben bereikt.

Dat het evenwel niet is toegelaten met deze omstandigheid rekening te houden om de graad van de bestendige werkonbekwaamheid, die door de wetgeving op de arbeidsongevallen wordt bedoeld, te verminderen (Vergelijk : Delaruwière et Namèche, opus cit. blz. 134) ;

Overwegende dat de aanvangsdatum van de bestendige werkongeschiktheid dien te worden vastgesteld op 21 maart 1959, zijnde de datum van het exploit van rechtsingang.

Op die gronden,

De Rechtbank, gelet op de artikelen 2, 24, 34, 37 en 41 der wet van 15 juni 1935 op het taalgebruik in gerechtszaken ; Alle andere en strijdige besluiten van de hand wijzende als niet gegrond ;

Ontvangt het beroep en het incidenteel beroep ;

Verklaart het beroep niet gegrond ;

Verklaart het incidenteel beroep ten dele gegrond ;

Doet het aangevochten vonnis teniet behoudens wat betreft de veroordeling tot de kosten ;

Opnieuw wijzende ; Bepaalt de bestendige werkonbekwaamheid van de geïntimeerde spruitende uit het arbeidsongeval, hem overkomen op drie augustus negentienhonderd vijf en vijftig, op negentig procent ;

Verklaart voor recht dat de een en twintigste maart negentienhonderd negen en vijftig de aanvangsdatum is van de gezegde werkongeschiktheid;

Veroordeelt de appellante om op deze grondslag aan de geïntimeerde de vergoedingen uit te keren voorheen door de wet op de arbeidsongevallen;

Bevestigt voor het overige het aangevochten vonnis;
Verleent akte aan de geïntimeerde dat aan de appellante wordt gevraagd een derde der rente in kapitaal uit te keren;

Veroordeelt de appellante in de kosten van het beroep.

BURGERLIJKE RECHTBANK TE TONGEREN
(zetelende in koophandelszaken)

23 februari 1961

Voorzitter: M. Frère.

Rechters: M.M. Schiepers en Meers.

Advokaten: Mrs. Franssen, Hoegars en Toppet.

Wissel. — Verplichting van de houder van een wisselbrief aan de trekker kennis te geven van de niet betaling. — Strekking van art. 45 van de wisselwet.

Overeenkomstig art. 45 van de samengeordende wetten op de wisselbrief is de houder van een wisselbrief bij gebreke van betaling verplicht daarvan aan de trekker kennis te geven binnen de vier werkdagen na de dag van het protest. De in een afbetalingscontract opgenomen clause, waarbij de houder ontslagen werd van de verplichting protest te laten opstellen ontheft hem, wanneer hij de wissel toch laat protesteren, niet van deze verplichting.

De bepaling van vorenvermeld art. 45 heeft niet alleen tot doel de trekker toe te laten tijdig zijn rechten tegen de schuldenaar te doen gelden, doch ook hem eventueel in staat te stellen door de betaling van het verschuldigde bedrag nutteloze kosten te vermijden, zoals executiekosten tegen een onvermogene schuldenaar.

S.V. Acredifina t./ Van den Bosch en Saenz.

Overwegende dat de eis van aanlegster ertoe strekt betaling te bekomen van een bedrag van 6.348 Fr. zijnde het saldo met vergoedingen en kosten verschuldigd ingevolge een wisselbrief door tweede verweerder ondertekend als trekker;

Overwegende dat op grond van art. 49 der gecoördineerde wetten op de wisselbrief de eis van aanlegster volledig gegrond is;

Overwegende dat nochtans verweerders bij tegeneis een bedrag vorderen van 3.306 Fr. ten titel van schadevergoeding zich hiervoor beroepende op de bepaling van art. 45 van voornoemde gecoördineerde wetten gezien aanlegster in gebreke gebleven is verweerders binnen de vier dagen te rekenen van de datum van protest te verwittigen van de niet-betaling van de wissel;

Overwegende dat aanlegster ten onrechte beweert ontslagen te zijn geworden van de verplichting gezegd bericht te zenden na opstelling van het protest omdat art. 9 van het afbetalingscontract aanlegster zou hebben ontslagen van de verplichting protest te laten opstellen hetgeen volgens haar a fortiori ontslag van toezenden van het bericht zou inhouden;

Overwegende dat deze zienswijze niet kan worden bijgetreden;

Dat inderdaad van het ogenblik dat aanlegster, niet-tegenstaande het haar verleende ontslag van opstelling van protest, toch de wissel laat protesteren zij de verplichting heeft de bepaling van art. 45 der gecoördineerde wetten op de wisselbrief na te komen;

Overwegende dat aanlegster verder ten onrechte opwerpt dat het niet toezenden van gezegd bericht geen schade zou hebben berokkend aan verweerders;

Dat inderdaad de bepaling van art. 45 der gecoördineerde wetten op de wisselbrief niet alleen tot doel heeft de trekker toe te laten tijdig zijn rechten te doen gelden tegen de schuldenaar doch ook om hem eventueel toe te laten door de betaling van het verschuldigde bedrag nutteloze kosten te vermijden zoals kosten van uitvoering tegen een schuldenaar die onvermogen is;

Overwegend dat het in casu duidelijk is dat verweerders zo zij tijdig verwittigd waren geweest van de niet-betaling van de wissel door de schuldenaar, zij zelf het bedrag van de wissel aan aanlegster hadden kunnen voldoen en hierdoor de thans nutteloos door aanlegster gedane uitvoeringskosten hadden kunnen vermijden;

Overwegende dat de aan verweerders toekomende schadevergoeding kan bepaald worden op volgende sommen: 448 Fr. + 124 Fr. + 1.677 Fr. = 2.249 Fr.

Overwegende dat de kosten van huidig geding niet kunnen toegekend worden ten titel van schadevergoeding doch dat over deze kosten afzonderlijk dient uitspraak gedaan te worden;

Overwegende dat gezien de toekenning van de hoofdeis zowel als de toekenning van een deel van de tegeneis het gepast voorkomt de kosten ten laste te leggen van beide partijen ieder voor de helft;

Gelet op artt. 2, 30 tot 37 en 41 der wet van 15 juni 1935;

Om deze redenen:

De Rechtbank, uitspraak doende op tegenspraak;
Verklaart de eis van aanlegster ontvankelijk en gegrond;

Veroordeelt verweerders solidairlijk te betalen aan aanlegster de som van 6.348 Fr. vermeerderd met de wettelijke intresten sedert 13 mei 1960 en de gerechtelijke intresten sedert de dagvaardiging;

Uitspraak doende aangaande de tegeneis van verweerders;

Verklaart deze tegeneis ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Dienvolgens veroordeelt aanlegster te betalen aan verweerders de som van 2.249 Fr. met de gerechtelijke intresten op deze som;

Veroordeelt ieder van beide partijen tot de helft der kosten van het geding zowel wat betreft de hoofdeis als wat de tegeneis aangaat;

Wijst verweerders af van het overige van hun tegeneis.

VLAAMSE JURISTEN,

ABONNEERT U OP

RECHTSKUNDIG WEEKBLAD

RECHTBANK VAN KOOPHANDEL TE KORTRIJK

31 december 1960.

Voorzitter : M.A. van Lerberghe.

Referendaris : M. Vandekerckhove.

Advokaten : Mrs Keldermans en Bulckaert.

Faillissement. — Revindicatie van roerende goederen door de van goederen gescheiden echtgenote van de failliet. — Strekking van de artt. 560 en 555 F.W.

Art. 560 F.W. geldt niet ter zake van goederen, die door de van goederen gescheiden echtgenote tijdens het huwelijk worden aangekocht. Dit artikel regelt alleen de revindicatie van de roerende goederen, die op een van de bij lid 2 en lid 3 van voormeld artikel bepaalde wijzen aan de vrouw zijn toegevalen.

De bij art. 555 F.W. voorziene revindicatie is niet afhankelijk van het voortbrengen van een eigendomstitel maar van het bewijs door alle middelen, dat het teruggevorderd voorwerp niet met gelden van de man werd betaald. Dit artikel veronderstelt een voorwerp, dat betaald is en niet een voorwerp, dat nog moet betaald worden. Waar een voorwerp nog niet betaald is kan het onmogelijk met gelden van de man betaald zijn en betaald worden, daar hij alle beheer over zijn goederen door en vanaf het faillissementsvonnis verloren heeft.

Lefevere t./Mr. Bulckaert qq.
(faillissement Lammertijn)

Gezien de daging van 23 november 1960, waarbij eiseres jegens verweerder de teruggave vordert van een welbepaalde kleermakersnaaimachine door haar jegens de N.V. Heyndrickx te Egem aangekocht op 21 januari 1959 volgens factuur nr 59/9700; kosten aan verweerder qq.;

Overwegende dat de man van eiseres, Lammertyn Gabriël, failliet verklaard werd bij vonnis van 20 augustus 1960 en dat de curator bij de inventaris der goederen van de gefailleerde deze naaimachine in de boedel optekende;

dat eiseres, die de teruggave van dit welbepaalde voorwerp vordert, moet bewijzen dat :

1. zij eigenares is,
2. van deze welbepaalde naaimachine die in natura in de boedel van de gefailleerde voorhanden is,
3. deze naaimachine identiek is aan de door haar gekochte;

Overwegende dat de identiteit en het in natura voorhanden zijn in de failliete boedel ter zake niet worden betwist;

Overwegende dat de curator wel de eigendom in hoofde van eiseres betwist en art. 560 of 555 F.W. inroept;

Overwegende dat alle roerende goederen, dienstig tot gebruik van de man als van de vrouw, onder welk huwelijkscontract ook, aan de schuldeisers van de gefailleerde man toekomen, tenzij de vrouw, die terugvordert, de aanwezigheid bewijst van de bijzondere voorwaarden gesteld bij de art. 555 of 560 F.W.;

Overwegende dat de vrouw hier, die de naaimachine terugvordert en bij huwelijkscontract gescheiden is van goederen, de machine tijdens het huwelijk gekocht heeft zodat art. 560 F.W. ter zake niet toepasselijk is omdat dit art. de revindicatie regelt van roerende goederen, die op één van de wijzen in lid 2 en 3 van art. 560 F.W. bepaald (over het algemeen kosteloos) aan de vrouw zijn toegevalen (zie Hrb. Brussel, 24

februari 1940, J.C.B. 15; 13 april 1941, J.C.B. 1942, 180; 5 april 1958, J.C.B. 307);

inderdaad : er bestaat een koop-verkoopovereenkomst tussen de verkoper en de vrouw en de vrouw is in rechte tot betaling van de koopprijs gehouden; de betaling van de gehele prijs door een derde blijkt uit niets en evenmin de voorgewende schenking door een onvermogenende schoonvader;

de gevallen van art. 560, 2e en 3e lid zijn niet voorhanden;

Overwegende dat de vrouw, om in de terugvordering van art. 555 F.W. te slagen, bewijzen moet dat de machine niet met het geld van de man werd betaald, wel met geld van derden of met eigen geld; dat de revindicatie niet afhankelijk is van het voortbrengen van een eigendomstitel — hier een factuur — die door het wettelijk vermoeden van art. 555 F.W. juist wordt ontkracht;

dat de vraag is : bewijst de vrouw, door alle middelen (Hrb. Brussel, 5 april 1958, J.C.B. 307) dat de machine niet met gelden van de man werd betaald, in welk geval de titel opnieuw gelding verwerft;

Overwegende dat art. 555 F.W. een betaling vereist van dergelijke aard en gevat in een dusdanig geheel van omstandigheden dat een afdoend en doorwegend bewijs of ten minste vermoeden wordt geschapen dat de betaling wel met geld van derden of eigen geld werd verricht of moet verricht worden;

Overwegende dat, volgens eisers, tweemaal 500 F door de schoonvader werd betaald;

Overwegende dat de rechtbank niet weet wie deze 1.000 F betaalde, echter wel weet dat de rest van de koopprijs niet betaald is zodat het wettelijk vermoeden van art. 555 F.W. onmogelijk kan spelen, vermits niet kan vermoed worden dat de machine met gelden van de man is betaald wanneer ze nog niet betaald is;

dat artikel 555 F.W. een betaald voorwerp onderstelt en niet een voorwerp dat nog moet betaald worden;

dat, waar de machine nog niet betaald is, zij onmogelijk met gelden van de man kan betaald zijn en onmogelijk met gelden van de man kan betaald worden daar de man alle beheer over zijn goederen verloren heeft door en vanaf het begin van het faillietvonnis (art. 444 F.W.);

dat, vermits de vrouw gescheiden is van goederen en zelf het recht van beheer en beschikking heeft over haar goederen, zij verder met haar eigen gelden voor de betaling van de naaimachine moet instaan, zodat het niet verantwoord kan zijn de machine in de failliete boedel te laten ten bate van de schuldeisers van de man, daar waar de man deze machine nooit betaalt;

Om deze redenen,

De rechtbank, alle andere besluiten afwijzend,

Veroordeelt de curator om aan eiseres de kleermakersnaaimachine door haar jegens de N.V. Heyndrickx te Egem aangekocht op 21 januari 1959, volgens factuur nr 59/9700, terug te geven hetzij vrijwillig, hetzij binnen de 48 uren der betekening van het vonnis, zoniet :

Machtigt eiseres om desnoods met behulp van de openbare macht haar eigendom terug te nemen;

Verwijst verweerder qq. tot alle kosten van het geding tot heden begroot op de som van vierhonderd negentig Frank + vijfendertig Frank pleidooirecht niet op de daging aangebracht, alsmede tot de registratierechten en alle gebeurlijke uitvoeringskosten;

Verklaart het vonnis uitvoerbaar bij voorraad, niet-teenstaande elke voorziening en zonder borgstelling.

POLITIERECHTBANK TE BRUGGE

1e kanton. — 4 oktober 1960.

Rechter : M. P. Donck.

O.M. : M. E. Delbecque.

Advokaten : Mrs. Deduytsche en Schramme.

1. Strafzaken. Ongeoorloofd vervoer van personen. — Misdrijf. — K.B. van 20.9.1947. — Artikel 56, h. — Toepassing.
2. Strafzaken. — Ongeoorloofd vervoer van personen. — Misdrijf. — B.W. van 30.12.1946. — Draagwijde.
3. Strafzaken. — Ongeoorloofd vervoer van personen. — Schadeloosstelling. — Voorwaarden.

1. *De dienst, verricht door een autocar die voor een gehele dag werd gehuurd door een reisagentschap ten einde reizigers te vervoeren van een punt naar een vacantieoord en, bij zijn terugkomst, naar het vertrekpunt bepaalde personen terug te brengen die hun verblijf aldaar hadden beëindigd, betreft ontegensprekelijk een bijzondere autobusdienst en is als zodanig onderworpen, volgens artikel 56 h van het K.B. van 20.9.47, aan de voorafgaande toelating van de Minister van Verkeerswezen (Samenvatting der beslissing).*
2. *Artikel 1 der B.W. van 30.12.1946 bedoelt blijkbaar niet (of minstens niet alleen) de opdrachtgever of de inrichter van het vervoer, maar ook en wellicht hoofdzakelijk de uitvoerder.*
3. *De aanstelling van de N.M.B.S. als burgerlijke partij is in haar principe gewettigd wanneer het vaststaat dat haar door het ongeoorloofd vervoer een kans werd ontnomen om dezelfde reis per spoor te ondernemen.*

O.M. en N.M.B.S. t/ Dries.

Overwegende dat verdachte vervolgd wordt op voet van art. 1 van de B.W. dd. 30 december 1946 en art. 52-2 van het Regentsbesluit dd. 20.9.1947, om : zonder machtiging van de bevoegde overheid, een bezoldigd vervoer van personen over de weg, met behulp van motorvoertuigen verricht te hebben;

Overwegende dat de ingeroepen overtreding vastgesteld werd te Blankenberge, op 30 augustus 1959, terwijl een autocar (41-575, rijplaat 4961.P) aan verdachte toebehorend en bestuurd door zijn zoon en aangestelde Dries Ludovicus, reizigers opnam ter bestemming van Antwerpen;

Overwegende dat het onderzoek uitmaakte dat de kwestieuze autocar voor de dag (30.8.1959) gehuurd was door het reisagentschap Boënné te Borgerhout om reizigers te vervoeren van Antwerpen naar de Belgische kust en, bij de terugreis, bepaalde personen die hun verlof aan de kust hadden doorgebracht, naar Antwerpen terug te voeren;

Aangaande de betichting :

Overwegende dat verdachte de feiten, als zodanig, niet betwist;

Overwegende dat hij echter in hoofddeorde beweert dat de autocardienst die hij op de bedoelde datum van 30.8.1959 verzekerde, niet onder de bewoordingen valt van artikel 14 van de B.W. van 30.12.1946 en evenmin voorzien wordt door artikel 56 van het Regentsbesluit dd. 20.9.1947, genomen in uitvoering van voormelde B.W. dd. 30.12.1946;

Overwegende dat het niet te ontkennen valt dat ver-

dachte op 30 augustus 1959 bezoldigd personenvervoer bij middel van een autocardienst verricht heeft;

Overwegende dat zo deze autocardienst niet rechtstreeks of onmiddellijk kan gerangschikt onder de diensten opgesomd in de eerste drie alinea's van artikel 14 van de B.W. dd. 30.12.1946, verdachte niettemin moet toegeven dat hetzelfde artikel 14 (in fine) de mogelijkheid openlaat tot uitbreiding van zijn beschikkingen tot ander gegroepeerd personenvervoer met behulp van motorvoertuigen, zulks bij toepassing van artikel 19 van de Besluitwet;

Overwegende dat verdachte nochtans betwist dat de autocardienst die hij op 30.8.1959 ondernomen heeft, onder de toepassing zou kunnen vallen van artikel 56 van het Regentsbesluit dd. 20.9.1947, getroffen in uitvoering van de B.W. dd. 30.12.1946, en in het bijzonder van artikels 14 en 19 van deze B.W.;

Overwegende dat de burgerlijke partij daarentegen — en terecht — oordeelt dat de kwestieuze reis, overeenkomstig artikel 56-h van het Besluit dd. 20.9.1947 aan voorafgaande machtiging van de Minister van Verkeerswezen onderworpen was;

Overwegende dat deze interpretatie geenszins in zich sluit, zoals verdachte verkeerdelijk voorhoudt, dat zodoende alle welkdanige autocardiensten, (en nl. alle andere dan degene vermeld in de voorgaande onderverdelingen van artikel 56), als autocardiensten in de zin van de B.W. dd. 30.12.1946 zouden dienen aangezien te worden, hetgeen ontegensprekelijk de toedracht van artikel 14 (laatste alinea's) zou te buiten gaan;

Overwegende dat, integendeel, door de vervolgende partij alleenlijk wordt vastgesteld dat de specifieke autocardienst door verdachte op de dag der feiten op touw gezet, onder de bepalingen valt van artikel 56-h, als zijnde een van de speciale autocardiensten waarvoor een toelating van de Minister van Verkeerswezen onmisbaar is;

Overwegende dat bewuste interpretatie ten andere door het Hof van Verbreking bevestigd werd in een arrest dd. 18.4.1955 (Pas. 1955, I, 892 en B.W. 1955-1956, kol. 1675); dat inderdaad, luidens dit arrest : « het besluit van de Regent dd. 20.9.1947 houdende de » algemene voorwaarden betreffende de exploitatie der » eerste drie categorieën, als autocardiensten be- » schouwt zekere diensten van toeristische aard, doch » ook andere diensten, waaronder die vermeld bij » artikel 56-h van het reglement aan dit Besluit ge- » hecht, zijnde de in bijzondere gevallen door de Minis- » ter van Verkeerswezen toe te laten ritten »;

Overwegende dat verdachte bovendien, in ondergeschikte orde laat gelden dat de opdracht om de bedoelde rit uit te voeren niet van hem maar wel en buiten zijn weten, van het reisagentschap Boënné uitging;

Overwegende dat verdachte daarvan afleidt dat hij, voor deze fout van een derde, niet strafrechterlijk kan vervolgd worden;

Overwegende dat, ten aanzien van de bewoordingen van artikel 1 van de B.W. dd. 30.12.1946, dit verweer niet steekhoudend is; dat de tekst immers uitdrukkelijk verbod oplegt : « bezoldigd vervoer van personen te verrichten... »; dat dit begrip dus blijkbaar niet (of minstens niet alleen) de opdrachtgever of de inrichter van zulke ritten, maar ook en wellicht hoofdzakelijk de uitvoerder; celui qui effectue le transport, bedoelt;

Overwegende dat de feiten, zoals zij ten laste van de verdachte vervolgd en weerhouden worden, dus wel degelijk bewezen zijn;

Aangaande de eis van de burgerlijke partij :

Overwegende dat deze eis principieel gegrond is, in die zin dat het volstaat dat aan de N.M.B.S. een kans ontnomen wordt dezelfde reis per spoor te ondernemen (cfr. vonnis Corr. Rbk. Antwerpen, 10^e k. bis, dd. 5.12.1952; Id. Corr. Rbk. Hasselt, 3.2.1953; Id. Corr. Rbk. Mechelen, 9.4.1954);

Overwegende dat de berekening van de schadevergoeding door de B.P. evenwel moet doen vooropstellen dat alle personen die de kwestieuze rit op die bepaalde dag ondernomen hebben, anders, en bij voorkeur, diezelfde reis per spoor zouden gedaan hebben; dat zulks allerm minst bewezen is en ook niet dient vermoed; dat de toe te kennen vergoeding dan ook binnen redelijke perken moet herleid en «ex aequo et bono» op 2.500 frank mag vastgesteld;

Om deze redenen :

Krachtens de hogerbedoelde artikelen 1 B.W. 30.12.1946; 56-2 B.R. 20.9.1947 en de artikelen 38, 40, 44 en 45 van het Wetboek van Strefrecht; de artikelen 152, 161, 162, 163 en 165 van het Wetboek van Strafvordering; 30 van het B.W. dd. 30 december 1946; 1382 van het Burgerlijk Wetboek; 4 van de Wet van 17 april 1878 en de artikels 11, 16, 21, 31 tot 37, 41 van de Wet van 15 juni 1935, waarvan de bepalingen worden aangeduid door de Heer Voorzitter;

De Rechtbank, alle andere meermvattende en tegenstrijdige besluiten verwerpend, rechtdoende op tegenpraak en in eerste aanleg :

Verwijst verdachte tot een geldboete van 50 frank, op 1.000 frank gebracht, bij toepassing van artikel 1 van de Wet van 5 maart 1952 betreffende de opdecimes;

Zegt dat bij gebrek aan betaling binnen de wettelijke termijn de geldboete van 50 frank zal mogen vervangen worden door een gevangenisstraf van 15 dagen;

Veroordeelt de verdachte tot de kosten tot op heden begroot op 54 frank;

En rechtsprekende over de eis van de burgerlijke partij :

Verklaart de eis van de burgerlijke partij, de N.M.B.S., ontvankelijk en gedeeltelijk gegrond;

Veroordeelt verdachte aan de B.P. ten titel van schadevergoeding te betalen de som van 2.500 frank, «ex aequo et bono» vastgesteld, som te vermeerderen met de intresten ex delicto tot haar aanstelling, de gerechtelijke intresten vanaf haar aanstelling en haar kosten.

BOEKBESPREKING

André Janssens-Brigode, L'assurance de responsabilité,
door Mr. Emilie Beyens. Maison Ferdinand Larcier, Brussel, 1961. 345 p.

Al wie Mr. Janssens-Brigode heeft gekend, heeft met de grootste verslagenheid in 1956 zijn onverwacht afsterven vernomen. Hij was inderdaad een advocaat van uitzonderlijk grote waarde en een uiterst sympathiek en hartelijk confrater. Zijn nauwgezetheid in het behandelen van de zaken was algemeen gewaardeerd en de klaarheid met dewelke hij de ontelbare processen pleitte, waarmede hij gelast was, dwongen de algemene bewondering af.

Hij was een specialist van de vraagstukken der burgerlijke aansprakelijkheid en talrijke verzekeringsorganismen hadden hem hun vertrouwen geschonken en hem al hun zaken toevertrouwd.

Bij zijn verscheiden hebben velen van zijn vrienden en confraters het pijnlijk gevoel gehad dat zoveel intelligentie, zoveel bekwaamheid en zoveel ondervinding nu definitief verloren waren en niets na zich lieten dan een schrijnende herinnering. Zij hebben hierbij meermaals gedacht hoe jammer het was dat Mr. Janssens-Brigode zijn uitzonderlijk grote gaven niet heeft kunnen besteden aan het uitwerken van een wetenschappelijk werk, dat voorzeker op het gebied der aansprakelijkheid richtinggevend zou geweest zijn.

Velen wisten toen niet dat de betreurde advocaat, die zozeer in beslag genomen was door zijn zeer uitgebreide praktijk, nog de moed en de kracht heeft gevonden om bij al zijn werk een wetenschappelijk tractaat te schrijven over de vraagstukken der aansprakelijkheidsverzekering. Hij heeft het geluk niet gekend dit werk nog tijdens zijn leven te zien verschijnen, doch thans is het van de pers gekomen en het is een grootse posthume hulde geworden aan de nagedachtenis van deze voortreffelijke en zo betreurde jurist.

Zoals dit van hem te verwachten was is het werk een tractaat geworden van een bijzondere helderheid, waarbij de menigvuldigheid der bijzondere gevallen steeds herleid wordt tot de algemene ideeën die de aansprakelijkheidsproblemen beheersen, zoals het wezen van het risico, het begrip van het ongeval, de waarde van de verzekering. In achtereenvolgende hoofdstukken worden de grote problemen behandeld die aan de basis liggen van heel het verzekeringswezen op het gebied der aansprakelijkheid : de daad, die de aansprakelijkheid doet ontstaan, de conventionele afbakening van het risico, de omschrijving van het risico bij het aangaan der verzekeringsovereenkomst, het wijzigen ervan, het verhaal van de benadeelde tegen de verzekerde, de vergoeding.

In een afzonderlijk hoofdstuk wordt de toestand van de derde benadeelde meer bijzonder onderzocht in de rechtspraak en het alles wordt besloten door een synthetisch overzicht en met een poging tot nauwkeurige juridische ontleding van de moderne opvatting omtrent het verzekeringscontract.

Dit boek met zijn rijke inhoud zou stellig een zeer uitvoerige bespreking verdienen, waarvoor ons hier de plaats ontbreekt, doch er dient met klem gewezen op de hoge waarde van dit werk, zowel op zuiver theoretisch gebied als op het gebied van de praktijk.

Een van de belangrijkste kenmerken van het boek is dat de verschillende vraagstukken onderzocht worden niet enkel in het Belgisch recht, doch in het positief recht van verschillende landen en wel zodanig dat men dit boek zou kunnen noemen een studie van

Vlaamse Juristen,

abonneert U

op het

Rechtskundig Weekblad

de aansprakelijkheid in het vergelijkend recht. De kennis waarvan de auteur blijk geeft betreffende de vreemde wetgevingen en vooral de jurisprudentie van talrijke landen is verbluffend. Zij verstrekt aan de jurist een brede documentatie die hij bezwaarlijk elders op zo duidelijke en systematische wijze zou kunnen ontdekken.

Dit boek dwingt dan ook eerbied af en het zal in de juridische wereld blijven gelden als een grandioos monument ter ere van een bijzonder begaafd jurist wiens leven helaas in volle activiteit en in volle rijpheid afgebroken is geworden.

René Victor.

Servais en Mechelynck, Les Codes belges, door Jean Blondiaux en Jean Masquelin. 30e editie. 1961. Etablissements Emile Bruylant, Brussel. Prijs 2.400 F.

Een nieuwe uitgave van de befaamde Codes Servais en Mechelynck is steeds een gebeurtenis in de rechterlijke wereld. De jaarlijkse bijvoegsels, die de laatste uitgave bezwaarden en ontsierden, vallen weg en de belgische jurist beschikt wederom over een gave en volstrekt volledige editie, waarin al de wetboeken met hun aanvullingen en al de gebruikelijke wetten systematisch geordend zijn.

Wanneer dergelijke uitgave bezorgd wordt op zo voortreffelijke wijze als de uitgeverij Etablissements Emile Bruylant zulks gewoon is, dan is het een genot deze nieuwe editie te kunnen doorbladeren en haar als dagelijks werkinstrument te gebruiken.

De voortdurende woekering van de wetten heeft, zoals wel te verwachten was, deze nieuwe druk wederom oneindig meer uitgebreid gemaakt dan de vorige. Het zijn thans vijf boekdelen waarin de stof is onderverdeeld, het eerste gewijd aan het burgerlijk en het handelsrecht, het tweede aan het strafrecht, het derde aan het publiek recht, het vierde aan het sociaal recht en het vijfde aan het fiscaal recht.

Al de teksten die hier verzameld zijn geworden zijn thans bijgewerkt tot half februari 1961. Ze zijn dus super-volledig.

De editie is verzorgd geworden door de Heer Jean Blondiaux, substituut van de Prokureur generaal van het Hof van Beroep te Luik, en door de Heer Jean Masquelin, rechter in de Rechtbank van eerste aanleg te Charleroi.

Een essentiële vereiste voor het gemakkelijk gebruik van dergelijk werk is de inhoudstafel en deze werd bijzonder goed verzorgd. De uitgeverij heeft zich geen moeite en geen kosten gespaard, want in elk van de vijf delen, die thans verschenen, komt een zeer uitvoerige en systematische tafel voor betreffende de inhoud over heel het werk, wel van 157 bladzijden, gevolgd door een zeer volledige chronologische tafel. Men hoeft dus bij de opzoeken nooit van deel te veranderen en men zou werkelijk geen practischer methode kunnen uitdenken om de opzoeken te vergemakkelijken.

Deze nieuwe editie van de Codes Servais en Mechelynck kan wel voor alle juristen en ook voor de leken, die op de hoogte willen zijn van de wetgeving, een ideaal werkinstrument genoemd worden.

TIJDSCHRIFTEN

De Gemeente jrg. 1961 - nr. 3 :

A. Mast, Bedenkingen bij de 125e verjaardag van de Gemeentewet. — F. Wastiels, Welke wegen behoren tot de buurtwegen? — T. Verhaert, Het probleem van het meest voordelige statuut in de wet van 1933 art. 2 op de gemeentelijke pensioenen (1ste deel). — H. A. Brasz, De Ambtenaren in dienst van de Nederlandse Gemeenten.

Nederlands Juristenblad jrg. 1961 - nr. 15 :

J. C. Van Oven, Het echtscheidingsgesprekverslag en de kinderen. — S. Gerbrandy, Toepassing van art. 14 Krankzinnigenwet. — H. Cohen Jehoram, Pro en contra het nieuwe B.W.

Weekblad voor Privaatrecht, Notaris-ambt en Registratie, jrg. 1961 - nr. 4672 :

J. C. van Oven, De verbintenis uit baattrekking (1). — P. W. van der Ploeg, Overzicht der Nederlandse Rechtspraak, Erfrecht.

Journal des Tribunaux jrg. 1961 - nr. 4316 :

A. Aronstein, Comment sera jugé Eichmann? — J. P. Van Der Stock, La règle de distance en matière de marques.

Annales de Droit et de Sciences Politiques jrg. 1961 - nr. 1 :

J. Gennart, Propriété des anciennes églises et des anciens presbytères en Belgique. — M. Henrard, Paternité et filiation dans les récentes modifications législatives.

Bulletin de la Compagnie des Huissiers de Justice de Bruxelles jrg. 1961 - nr. 2 :

J. Baiwir, Le Mode de signification des actes de procédure devant la Cour de Justice des Communautés européennes, vu par l'huissier de justice belge. — J. Leclercq, L'heure du choix ou Réflexions sur l'absurde. — R. de Hénau, Le Droit à la justice et les impôts grevant la procédure : droits de timbre, de greffe et d'enregistrement. — V. Petitjean, Exploit d'huissier et lettre recommandée.

Revue de Droit Intellectuel jrg. 1960 - nr. 12 :

M. Röttger et Y. Saint-Gal, Le problème de la création d'une marque européenne. — J. Favart, Les possibilités actuelles d'un brevet européen. — A. Vander Haeghen, Création d'un brevet européen.

Recueil Dalloz jrg. 1961 - nr. 14 :

H. Roland, La portée de la clause statutaire exigeant le concours de tous les gérants dans la S.A.R.L.

Archiv für Rechts- und Sozialphilosophie, jrg. 1960 - nr. 4 :

S. Prejnanananda, Highest Criterion of Truth. — O. H. De A. Wijesekera, The Concept of Peace as the Central Notion of Buddhist Social Philosophy. — Fr. Elias De Tejada, Bemerkungen über die Grundlagen des Banturechtes.

Northwestern University Law Review jrg. 1960 - nr. 4 :

M. H. Cardozo, Choosing and Declaring State Law : Deference to State Courts Versus Federal Responsibility. — Herbert David Klein, The Technical Trade Secret Quadrangle : A Survey.

Abonneert U op Rechtskundig Weekblad